

VIŅPUS DZIMŠANAS UN NĀVES

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Viņa Dievišķā Žēlastība
A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda
Starptautiskās Krišnas apziņas biedrības dibinātājs-āčārja

Viņpus dzimšanas un nāves

Vai ir dzīve pēc nāves? Šrīla Prabhupāda vēsti par to, kā dvēsele ceļo no viena ķermeņa uz otru un kā var iziet no dzimšanas un nāves apļa, sasniedzot augstāko mājvietu.

Saturs

- [1. Mēs neesam šie ķermeņi](#)
- [2. Nāves pārvarēšana](#)
- [3. Atbrīve no materiālām planētām](#)
- [4. Debesis ārpus Visuma](#)
- [5. Tikšanās ar Krišnu](#)

[Pielikumi](#)

[Par autoru](#)

[Meditācija](#)

[Ēšanas joga](#)

[Sanskrita izrunas rādītājs](#)

1. Mēs neesam šie ķermeņi

*dehī nityam avadhya 'yam
dehe sarvasya bhārata
tasmāt sarvāṇi bhūtāni
na tvarṁ śocitum arhasi*

"Bharatas pēcteci, tas, kas mājo šajā ķermenī, ir mūžīgs un to nekad nevar nogalināt. Tāpēc tev nav jābēdājas ne par vienu būtni." (Bhagavad-gīta 2.30.)

Sevis apzināšanās pirmā pakāpe ir izprast savu būtību kā atšķirīgu no ķermeņa. "Es neesmu šis ķermenis, bet garīga dvēsele" – tas jāapzinās ikvienam, kas vēlas pārvarēt nāvi un ieiet garīgajā pasaulē. Nepietiek tikai apzināties, ka "es neesmu šis ķermenis", to vajag īstenot. Tas nav tik vienkārši, kā liekas sākumā. Kaut arī mēs neesam šie ķermeņi, bet tīrā apziņā, šā vai tā mēs esam iesprostoti ķermeņa apvalkā. Ja mēs patiesībā tiecamies pēc laimes un neatkarības, pār kuru nāvei nav varas, mums jāatgriežas mūsu sākotnējā stāvoklī, kas ir tīrā apziņā.

Ja mēs dzīvojam ar ķermenisku apziņu, mūsu priekšstats par laimi ir kā murgs. Daži filozofi apgalvo, ka no ķermeniskās apziņas murgiem var atbrīvoties, atsakoties no jebkādas darbošanās. Tā kā materiālā darbošanās ir bijusi mūsu ciešanu cēlonis, tad viņi apgalvo, ka mums jāpārtrauc jebkādas nodarbes. Kā augstāko pilnību viņi uzskata stāvokli, kas ir līdzīgs budistu "nirvānai", kad vispār neko nedara. Buda sludināja, ka ķermenis ir radies no materiālo elementu savienojuma, un, ja tos atdala vienu no otra, tad tiek novērstas ciešanas. Ja nodokļu savācējs sagādā mums daudz problēmu un ja mums ir liela māja, tad atrisinājums būs šo māju sagraut. Tomēr Bhagavad-gīta norāda, ka šis materiālais ķermenis vēl nav viss. Bez šo materiālo elementu savienojuma pastāv gars un gara esamības pazīme ir apziņa.

Apziņas esamību neviens nevar noliegt. Ķermenis bez apziņas ir miris. Tiklīdz apziņa atstāj ķermeni, mute vairs nerunā, acis neredz un ausis nedzird. To spēj saprast pat bērns. Lai ķermenis būtu dzīvs, apziņa ir absolūti nepieciešama. Kas ir šī apziņa? Tāpat kā uguns pazīme ir karstums vai dūmi, tā apziņa ir dvēseles pazīme. Dvēseles jeb "es" enerģija izpaužas kā apziņa. Patiesi, apziņa ir dvēseles klātbūtnes pierādījums. Tā nav tikai Bhagavad-gītas filozofija, bet visu Vēdu rakstu slēdziens.

Šankarāčārjas sekotāji, impersonālisti, kā arī vaišnavi, kas seko mācekļu pēctecībai no Kunga Šrī Krišnas, atzīst dvēseles esamību, taču budistu filozofi to noraida. Budisti uzskata, ka noteiktā materiālo elementu savienojuma laikā rodas apziņa. Šo argumentu var noliegt ar faktu, ka, ja mūsu rīcībā ir visi elementi, mēs no tiem nevaram radīt apziņu. Visi materiālie elementi var būt miruša cilvēka ķermenī, tomēr mēs nevaram atgriezt viņam apziņu. Šis ķermenis ir kā mašīna. Ja kāda mašīnas detaļa salūst, to var aizstāt ar citu, un mašīna atkal darbosies, bet, ja ķermenis sabrūk un apziņa to pamet, apziņu nav iespējams aizstāt un atdzīvināt ķermeni. Dvēsele atšķiras no ķermeņa. Kamēr tā ir ķermenī, tas ir dzīvs. Nav iespējams atdzīvināt ķermeni, ja tajā nav dvēseles.

Mēs nevaram aptvert dvēseli ar mūsu rupjajiem jutekļiem, tāpēc to noliedzam. Taču patiesībā ir daudz kas tāds, ko nevaram redzēt. Ar mūsu rupjajiem jutekļiem mēs nespējam redzēt gaisu, radioviļņus vai skaņas, nedz arī sīkās baktērijas, tomēr tas nenozīmē, ka viņu nav. Daudzas lietas var saskatīt ar mikroskopu vai citiem instrumentiem, bet agrāk to noliedza mūsu nepilnīgo jutekļu dēļ. Ja atomiska izmēra dvēseli nevar ieraudzīt ar jutekļiem vai instrumentiem, tāpēc nav jāsecina, ka tās nav. Tomēr to var uztvert pēc tās pazīmēm un sekām.

Bhagavad-gītā Šrī Krišna uzsver, ka visas mūsu ciešanas rodas tāpēc, ka pielīdzinām sevi ķermenim.

mātrā-sparśās tu kaunteya
śītoṣṇa-sukha-duḥkha-dāḥ
āgamāpāyino 'nityās
tāms titikṣasva bhārata

"Kuntī dēls, laime un ciešanas uz laiku atnāk un noteiktā laikā aiziet, tāpat kā atnāk ziema un vasara. Bharatas pēcteci! Tās rada jutekļu uztvere, tāpēc tās jāmācās paciest ar mierīgu prātu." (Bg. 2.14.)

Vasarā mēs ūdeni baudām ar prieku, bet ziemā šis ūdens mums liekas auksts, un mēs no tā vairāties. Ūdens ir tāds pats, bet mēs to uztveram kā patīkamu vai nepatīkamu, kad ķermenis saskaras ar to. Visas ciešanas un laime ir saistītas ar ķermeni. Noteiktos apstākļos ķermenis un prāts izjūt prieku vai ciešanas.

Patiesībā mēs ilgojamies pēc laimes, jo laime ir dvēseles dabiskais stāvoklis Dvēsele ir Visaugstākās Būtnes neatdalāma daļiņa, viņu abu īpašības ir sač-čid-ānanda vigraha – zināšanas, svētlaieme un mūžība. Jau pats vārds Krišna, kas nebūt nav sektantisks, nozīmē "augstākais prieks". "Kriš" nozīmē visaugstākais, un "na" nozīmē prieks. Krišna ir pats prieks, un mēs, Viņa neatdalāmās daļiņas, ilgojamies pēc prieka. Okeāna ūdens pilienam ir visas okeāna īpašības; tā arī mums, Visaugstākā Veseluma mazām daļiņām piemīt tādas pašas enerģētiskās iespējas.

Tik maza atomiska dvēsele darbina visu ķermeni dažādos, apbrīnojamus veidos. Visā pasaulē mēs redzam tik daudzas pilsētas, šosejas, tiltus, augstceltnes, pieminekļus, varenas civilizācijas, bet kas to visu ir paveicis? To visu ir paveikusi mazā, garīgā dzirksts ķermenī. Ja šādus apbrīnojamus darbus veic mazā, garīgā dzirksts, tad nevar pat iedomāties, ko spēj paveikt Augstākais garīgais Veselums. Mazā garīgā dzirksts tiecas pēc Visaugstā Veseluma īpašībām – zināšanām, svētlaiemes un mūžības, bet piedzīvo vilšanos materiālā ķermeņa dēļ. Bhagavad-gītā ir norādījumi, kā piepildīt dvēseles vēlmes.

Pašreiz mēs cenšamies sasniegt mūžību, svētlaimi un zināšanas ar nepilnīgiem līdzekļiem. Materiālais ķermenis mums traucē virzīties uz šiem mērķiem; tāpēc mums jāapzinās, ka esamība ir ārpus ķermeņa. Bet ar teorētiskām zināšanām, ka mēs neesam šie ķermeņi, vēl ir par maz. Mums vienmēr jāapzinās, ka esam šī ķermeņa saimnieki, nevis kalpi. Ja mēs labi zinām, kā pareizi vadīt mašīnu, tad tā mums labi kalpos; bet, ja mēs to labi nepārzinām, tad mums draud briesmas.

Ķermenis sastāv no jutekļiem, un jutekļi tiecas pēc to objektiem. Acis ierauga skaistu cilvēku un saka mums: "Cik skaista meitene!" vai "Cik skaists jauneklis! Iesim paskatīties uz viņu..." Ausis mums saka: "O, tur skan ļoti skaista mūzika. Iesim paklausīties." Mēle saka: "Ak, tajā restorānā ir garšīgs ēdiens. Iesim paēst." Tādā veidā jutekļi vazā mūs no vienas vietas uz otru, un mēs esam apmulsuši.

indriyāṇāṁ hi caratām
yan mano 'nuvidhīyate
tad asya harati prajāṇāṁ
vāyur nāvam ivāmbhasi

"Kā stiprs vējš aizdzen laivu, tā viens vienīgs juteklis, kuram pievērsies prāts, var aiznest projām cilvēka saprātu." (Bg. 2.67.)

Mums vajag mācīties valdīt pār jutekļiem. Vārds "gosvāmī" attiecas uz kādu, kas ir iemācījies savaldīt jutekļus. "Go" nozīmē jutekļi, un "svāmī" nozīmē valdnieks. Kas pārvalda savus jutekļus, to sauc "gosvāmī". Krišna norāda, ka tas, kas pielīdzina sevi iluzoram materiālam ķermenim, nespēj apzināties sevi kā garīgo dvēseli. Jutekliskas izpriecas ir īslaicīgas un reibinošas, un mēs nevaram tās īsteni baudīt to īslaicīgās dabas dēļ. Īsteni priecājas dvēsele, ne ķermenis. Mums ir jāveido sava dzīve tā, lai jutekliskie prieki nenovirzītu mūs sānis. Ja mūsu uzmanība ir pievērstā kaut kam citam, mēs nespēsim noturēt apziņu kā identitāti ārpus ķermeņa.

bhogaśvarya-prasaktāṇāṁ

tayāpahṛta-cetasām
vyavasāyātmikā buddhiḥ
samādhau na vidhīyate

traiguṇya-viṣayā vedā
nistraiguṇyo bhavārjuna
nirdvandvo nitya-sattva-stho
niryoga-kṣema ātmavān

"Kas pārāk pieķēries jutekļu baudām un materiālajai bagātībai, kas ir apmāti pēc tām, tie nekad nespēj stingri apņemties kalpot Visaugstajam Kungam.

Vēdas runā galvenokārt par trijām materiālās dabas īpašībām. Ardžuna, pacelies pāri šīm trim īpašībām. Atbrīvojies no visiem pretstatiem, vēlmēm iegūt un būt drošībā un nostiprinies Sevis apziņā." (Bg. 2.44-45.)

Vārds *veda* nozīmē zināšanu grāmata. Ir daudzas dažādas zinību grāmatas atbilstoši attiecīgai valstij, tautai, sabiedrībai. Indijā zināšanu grāmatas ir Vēdas. Rietumos tās ir Vecā un Jaunā Derība. Musulmaņi par tādu uzskata Korānu. Kāds ir visu šo zināšanu grāmatu mērķis? Tās māca mums saprast, ka esam tīrā, garīgā dvēsele. Tās tiecas ierobežot mūsu materiālo aktivitāti ar noteiktiem likumiem un noteikumiem un to sauc par morāles kodeksu. Piemēram, Bībelē ir minēti desmit baušļi, kuri sakārto mūsu dzīvi. Ķermenis ir jāsavalda, lai sasniegtu augstāko pilnību. Bez šiem ierobežojumiem nav iespējams pilnveidoties. Šie ierobežojošie principi katrā valstī un katros rakstos var būt atšķirīgi, taču tas nav būtiski, jo tie ir sastādīti, ņemot vērā attiecīgo laikmetu, apstākļus un cilvēku izpratni. Tomēr šie ierobežojumi visur ir apmēram vienādi. Arī valsts izdod likumus, kuri iedzīvotājiem ir jāpilda. Ne valsts, ne civilizācija nevar attīstīties, ja nav zināmu ierobežojumu. Augstāk minētajā pantā Krišna saka Ardžunam, ka Vēdu ierobežojumi domāti, lai valdītu pār trim materiālās dabas īpašībām – skaidrību, kaislībām un tumsību (*traiguṇya-viṣayā vedāḥ*). Tomēr Ardžunam Krišna iesaka apzināties sevi kā garīgo dvēseli, kas ir pārpasaulīga attiecībā pret materiālās dabas divējādību.

Kā jau mēs teicām, materiālā divējādība – karstums un aukstums, prieks un sāpes – rodas no jutekļu saskares ar to objektiem. Citiem vārdiem, tā rodas no sevis pielīdzināšanas ķermenim. Krišna norāda, ka tiem, kas pieķērušies priekiem un varai, Vēdas apsola debesu priekus, ja tiek veikti ziedojumu rituāli un tiek ņemti vērā ierobežojumi. Mums ir tiesības priecāties, jo prieks ir dvēseles īpašība. Bet, ja garīgā dvēsele tiecas baudīt ar materiāliem jutekļiem, tad tā ir kļūda.

Ikviens cenšas baudīt materiālos objektus un uzkrāt pēc iespējas vairāk zināšanu. Dažs kļūst par ķīmiķi, cits par fiziķi, politiķi, mākslinieku un ko citu. Katrs kaut ko zina par visu un visu par kaut ko vienu un to parasti uzskata zināšanām. Bet, tiklīdz mēs atstājam šo ķermeni, visas šīs zināšanas izbeidzas. Iepriekšējā dzīvē kāds varbūt bijis ievērojams zinātnieks, bet šajā dzīvē viņam atkal jāiet uz skolu un jāmacās lasīt un rakstīt. Iepriekšējā dzīvē uzkrātās zinības ir aizmirstas. Patiesībā mēs meklējam mūžīgas zināšanas, bet tās nav apgūstamas ar materiālo ķermeni. Mēs visi meklējam izpriecās ar ķermeni, tomēr ķermeņa prieki nav mūsu īstā bauda. Tā ir mākslīga. Mums jāsaprot – ja gribam baudīt mākslīgas izpriecās, mēs nespēsīm sasniegt mūžīgu prieku.

Dvēseles atrašanos ķermenī ir jāizskata par slimīgu stāvokli. Slimais nevar patiesi priecāties; piemēram, saslimušajam ar dzeltenu kaiti cukurs liekas rūgts, bet veselam tas ir salds. Abos gadījumos cukurs ir tikpat salds, bet tā garša ir dažāda atkarībā no mūsu veselības. Kamēr neizārstēsimies no slimīgās ķermeniskās dzīves uztveres, mēs nevarēsīm baudīt garīgās dzīves saldmi. Gluži pretēji – tā mums liksies rūgta. Turklāt tie, kas arvien vairāk un vairāk dzenas pēc materiālām izpriecām, arvien ciešāk sapinas slimīgās materiālās apziņas valgos. Ar tīfu slimais nedrīkst ēst cietu barību, bet, ja kāds

viņam to iedod un viņš to apēd, viņa dzīvība ir apdraudēta. Ja mēs patiesi vēlamies atbrīvoties no materiālās dzīves ciešanām, mums jāsamazina ķermeņa prasības un prieki.

Patiesībā materiālie prieki nemaz nav prieki. Īsts prieks ir mūžīgs. Mahābhāratā ir pants – *ramante yogino 'nante* – jogi, kas tiecas pacelties garīgajā līmenī, ir īstie baudītāji (*ramante*) un viņu prieks ir bezgalīgs (*anante*). Tas ir tāpēc, ka viņu prieks ir saistīts ar visaugstāko baudītāju (Rāmu), Šrī Krišnu. Bhagavāns Šrī Krišana ir īstais baudītājs un Bhagavad-gīta to apstiprina.

*bhoktāraṁ yajña-tapasāṁ
sarva-loka-maheśvaram
suhṛdaṁ sarva-bhūtānāṁ
jñātvā māṁ śāntim ṛcchati*

"Kas pilnībā apzinās Mani un zina, ka visi ziedojumi un askēzes galu galā ir veltītas Man, kas zina, ka Es esmu visu planētu un padievu Visaugstais Kungs un visu dzīvo būtņu labvēlis, tas iegūst mieru un atbrīvojas no materiālajām ciešanām." (Bg. 5.29.)

"Bhoga" nozīmē bauda, un mūsu prieks rodas no izpratnes, ka mēs esam tie, kurus bauda. Īstenais baudītājs ir Visaugstais Kungs un mēs esam tie, kas sagādā Viņam baudu. Materiālajā pasaulē šādas attiecības ir starp vīru un sievu; vīrs ir baudītājs (puruša) un sieva sniedz baudu (prakriti). Vārds "pri" nozīmē sievietē. "Puruša" jeb gars ir subjekts, "prakriti" jeb daba ir objekts. Tomēr baudu izjūt gan vīrs, gan sieva. Ja bauda ir īsta, tad nevar teikt, ka vīrs bauda vairāk vai sieva mazāk. Kaut gan vīrs ir noteicējs ģimenē un sieva viņam pakļaujas, tam nav nozīmes, kad viņi bauda viens otru. Bet plašākā izpratnē neviena dzīvā būtne nav baudītāja. Dievs ir izvērsies daudzās būtnēs un mēs esam Viņa izvērsumi. Dievs ir viens un tikai viens, bet, lai baudītu, Viņš vēlējās kļūt daudzi. No pieredzes mēs zinām, ka nav liela prieka sēdēt vienam istabā un sarunāties pašam ar sevi. Bet, ja klāt ir pieci cilvēki, mūsu prieks pieaug. Vēl lielāku baudu mēs izjūtam, kad runājam par Krišnu daudzu cilvēku priekšā. Bauda – tā ir dažādība. Dievs kļuva daudzi, lai priecātos, un mums Viņš ir jāiepriecina. Tāds ir mūsu dabiskais stāvoklis, tāpēc mēs esam radīti. Gan baudītājam, gan baudāmajiem ir apziņa, tomēr baudāmo apziņa ir padota baudītāja apziņai. Kaut arī Krišana ir baudītājs un mēs esam baudas sagādātāji, baudu var izjust abi. Tomēr mūsu prieks var pilnveidoties, ja mēs piedalāmies Dieva izpriecās. Mēs nevaram izjust baudu atsevišķi, materiālās apziņas līmenī. Bhagavad-gīta neiesaka izpriecāties ar rupjo ķermeni.

*mātrā-sparśās tu kaunteya
śītoṣṇa-sukha-duḥkha-dāḥ
āgamāpāyino 'nityās
tāṁs titikṣasva bhārata*

"Kuntī dēls, laime un ciešanas uz laiku atnāk un noteiktā laikā aiziet tāpat, kā atnāk un aiziet ziema un vasara. Bharatas pēcteci, tās rada jutekļu uztvere, tāpēc jāmacās tās paciest ar mierīgu prātu. (Bg. 2.14.)

Rupjo materiālo ķermeni ir radījušas trīs materiālās dabas īpašības un tas ir nolemts iznīcībai.

*antavanta ime dehā
nityasyoktāḥ śarīriṇaḥ
anāśīno 'prameyasya
tasmād yudhyasva bhārata*

"Neiznīcināmās, neizmērojamās un mūžīgās dzīvās būtnes materiālajam ķermenim noteikti pienāk gals, tāpēc cīnies, Bharatas pēcteci." (Bg. 2.18.)

Tāpēc Šrī Krišana aicina mūs pacelties pāri ķermeniskās esamības apziņai un uzsākt dzīvot ar garīgu apziņu.

guṇān etān atītya trīn
dehī deha-samudbhavān
janma-mṛtyu jarā-duḥkhair
vimukto 'mṛtam aśnute

"Ja iemiesotā būtne paceļas pāri šīm trim īpašībām, kas saistītas ar materiālo ķermeni, tā atbrīvojas no dzimšanas, nāves, vecuma un ciešanām un bauda nektāru jau šajā mūžā." (Bg. 14.20.)

Lai paceltos pāri trim guṇām un saniegtu tīri, garīgu *brahma-bhūta* līmeni, ir jāapgūst Krišnas apzināšanās process. To veicina Krišnas svēto vārdu atkārtošana: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Šo metodi sauc bhakti joga un to ir ieteicis Šrī Čaitanja Mahāprabhu. To praktizē dižākie pārpasaulnieki. Nākamajās nodaļās tiks iztirzāts temats, kā pārpasaulnieki apzinās sevi ārpus dzimšanas un nāves, ārpus materiālā ķermeņa un kā viņi pārceļo no materiālā Visuma uz garīgo Visumu.

2. Nāves pārvarēšana

Ir dažādi pārpasaulnieki jeb jogi: hatha jogi, gajāna jogi, dhajāna jogi un bhakti jogi un tiem visiem ir iespēja nonākt garīgajā pasaulē. Vārds "joga" nozīmē "saistīt" un jogu sistēmas ir paredzētas, lai sasaistītu mūs ar garīgo pasauli. Kā jau teikts iepriekšējā nodaļā, sākotnēji mēs bijām saistīti ar Visaugsto Kungu, bet tagad esam piesārņoti ar matēriju. Tomēr mums jāatgriežas garīgajā pasaulē, un šo sasaistīšanas procesu sauc joga. Cita nozīme vārdam joga ir "plus". Pašreiz mēs esam "mīnus Dievs" jeb mīnus Visaugstākais. Cilvēka dzīve kļūst pilnīga, ja mūsu dzīvei pievienojam Krišnu jeb Dievu.

Nāves brīdī mums jābeidz pilnveidošanās process. Mums jāpraktizē pilnveidošanās visu mūžu, lai nāves brīdī, atstājot šo materiālo ķermeni, šī pilnveidošanās tiktu pabeigta.

prayāṇa-kāle manasācalena
bhaktyā yukto yoga-balena caiva
bhruvor madhye prāṇam āveśya samyak
sa taṁ paraṁ puruṣam upaiti divyam

"Kas nāves brīdī paceļ dzīvības gaisu starp uzacīm un ar jogas spēku vērs prātu ar pilnīgu bhakti uz Visaugsto Kungu, tas noteikti sasniedz Visaugstā Dieva Personību." (Bg. 8.10.)

Kā students apgūst kādu priekšmetu četrus vai piecus gadus, tad kārtu eksāmenus un saņem kādu zinātnes grādu, tā arī mēs, ja visu mūžu veltījam garīgai praksei un nāves brīdī nokārtojam eksāmenu, pārceļamies uz garīgo pasauli. Nāves brīdī tiek pārbaudīta visa mūsu dzīve.

yaṁ yaṁ vāpi smaran bhāvaṁ
tyajaty ante kalevaram
taṁ tam evaiti kaunteya
sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ

"Kādu esamības stāvokli cilvēks atceras aiziešanas brīdī, tādu stāvokli viņš noteikti arī sasniedz." (Bg. 8.6.)

Bengāļiem ir paruna, ka viss, ko cilvēks ir darījis savas pilnveidošanās labad, nāves brīdī tiks izvērtēts. Bhagavad-gītā Krišna saka, kas ir jādara, atstājot ķermeni. Gajāna jogiem, kuri meditē, Viņš saka šādus vārdus:

yad akṣaraṁ veda-vido vadanti
viśanti yad yatayo vīta-rāgāḥ
yad icchanto brahmacaryaṁ caranti
tat te padaṁ saṅgrahaṇa pravakṣye

sarva-dvārāṇi saṁyamya

*mano hṛdī nirudhya ca
mūrdhny ādhāyātmanaḥ prāṇam
āsthito yoga-dhāraṇām*

"Kuri zina Vēdas, kuri izrunā omkāru un kuri ir diženi gudrie atsacīšanās dzīves kārtā, tie ieiet Brāhmanā. Kas vēlas šādu pilnību, tie ievēro dzimumatturību. Tagad Es aprakstīšu ceļu, pa kuru ejot var sasniegt glābšanu.

Jogs ir pilnīgi brīvs no jutekliskās darbošanās. Aizverot jutekļu durvis, vēršot prātu uz sirdi un dzīvības gaisu uz galvas virsu, viņš nostiprinās jogā." (Bg. 8.11.-12.)

Jogas sistēmā šo procesu sauc "pratvāhāra", kas nozīmē "tieši pretējais." Kaut gan dzīves laikā acis piesaista pasaulīgais skaistums, nāves brīdī jutekļi jānovērš no to objektiem un jāšaredz iekšējais skaistums Arī ausis ir pieradušas klausīties pasaulīgas skaņas, tomēr nāves brīdī ir jāsaklausa sevi pārpasaulīgā omkāras skaņa.

*om ity ekākṣaram brahma
vyāharan mām anusmaran
yaḥ prayāti tyajan deharṁ
sa yāti paramām gatim*

"Kas ir nodarbojies ar jogu un izrunājis svēto zilbi "om", visaugstāko burtu savienojumu, aiziet no ķermeņa, domājot par Visaugstā Dieva Personību, tas noteikti sasniedz garīgas planētas." (Bg. 8.13.)

Tā visi jutekļi ir jāattur no ārējās aktivitātes un tie jāvērš uz Višnu-mūrti, Dieva veidolu. Prāts ir ļoti nemierīgs, tomēr tas jāvērš uz Kungu sirdi. Kad prāts ir nostiprinājies sirdī un dzīvības gaiss ir pacēlies uz galvas virsu, cilvēks spēj sasniegt jogas pilnību.

Šajā brīdī jogs izlemj, uz kurieni viņš dosies. Materiālajā Visumā ir neskaitāmas planētas un ārpus šīs Visuma ir garīgais Visums. Jogi zina par to no Vēdu rakstiem. Kā cilvēks, kas dodas uz Ameriku, var uzzināt par šo valsti, lasot grāmatas, tā arī no Vēdu rakstiem var iegūt zināšanas par garīgajām planētām. Jogs pārziņa šos rakstus un spēj pacelties uz jebkuru planētu, kur grib, bez kosmiskajiem kuģiem. Kosmiskais ceļojums ar mehāniskiem līdzekļiem nav pieņemams, lai paceltos uz citām planētām. Varbūt pēc kāda laika ar lielām pūlēm un lielu naudu kāds spēš ar kosmisko kuģi un skafandru nokļūt uz kādu planētu, tomēr tas ir ļoti grūti un nepraktiski. Bet jebkurā gadījumā ar mehāniskiem līdzekļiem nav iespējams izkļūt ārpus materiālā Visuma.

Vispāratzītā metode, kā nokļūt uz augstākām planētām, ir meditatīvā joga jeb gjana. Bet ar bhakti jogu neviens nenodarbojas, lai paceltos uz kādu materiālu planētu, jo Visaugstā Kunga Krišnas kalpus nesaista neviena materiālās pasaules planēta. Viņi zina, ka uz tām visām tāpat ir piedzimšana, vecums, slimības un nāve. Uz augstākajām planētām dzīves ilgums ir garāks nekā uz Zemes, bet arī tur nāve ir nenovēršama. Ar vārdu "materiālais Visums" mēs apzīmējam tās planētas, kur pastāv dzimšana, vecums, slimības un nāve, un ar vārdu "garīgais Visums" mēs saprotam tās planētas, kur nepiedzimst, nenoveco, neslimo un nemirst. Saprātīgie necentīsies nokļūt uz kādu materiālā Visuma planētu.

Ja kāds centīsies nokļūt uz augstākām planētām ar mehāniskiem līdzekļiem, viņu sagaida droša nāve, jo ķermenis nevar izturēt tik stipras atmosfēras pārmaiņas. Bet, ja kāds mēģina nokļūt uz augstākām planētām ar jogas palīdzību, viņš dabūs šim nolūkam piemērotu ķermeni. Mēs varam redzēt to uz Zemes, jo zinām, ka nevaram dzīvot jūrā, ūdens vidē, tāpat kā zivis nevar dzīvot uz sauszemes. Tā mēs saprotam, ka pat uz šīs planētas noteiktā vietā vajadzīgs piemērots ķermenis, lai tur dzīvotu. Un tā arī uz citām planētām vajadzīgs noteikta veida ķermenis. Uz augstākajām planētām būtnes dzīvo daudz ilgāk nekā uz Zemes, jo seši mēneši uz Zemes līdzinās vienai dienai uz augstākajām planētām. Vēdās teikts, ka uz augstākajām planētām dzīves ilgums ir līdz pat desmit tūkstošiem gadu, tomēr galu galā atnāk nāve. Pat ja kāds dzīvo piecdesmit tūkstošus vai miljonus gadus, materiālajā pasaulē ikvienam ir

noteikts dzīves ilgums, un nāve ir nenovēršama. Kā mēs varam izvairīties no nāves skavām? Padoms ir dots Bhagavad-gītā.

*na jāyate mriyate vā kadācin
nāyaṁ bhūtvā bhavitā vā na bhūyaḥ
ajo nityaḥ śāśvato 'yaṁ purāṇo
na hanyate hanyamāne śarīre*

"Dvēsele nekad nedzimst un nemirst. Tā nav radusies, nerodas un neradīsies. Tā ir nedzimusi, mūžīga, vienmēr pastāvoša un sākotnēja. Tā netiek nogalināta, kad tiek nogalināts ķermenis." (Bg. 2.20.)

Mēs esam garīgā dvēsele un tāpēc esam mūžīgi. Tad kāpēc mums jādzimst un jāmirst? Kas uzdod šādu jautājumu, ir saprātīgs. Tie, kas apzinās Krišnu, ir ļoti saprātīgi, jo viņus nesaista neviena planēta, kur pastāv nāve. Viņi netieksies šeit dzīvot ilgi, jo vēlas iegūt Dievam līdzīgu ķermeni. *Īśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ sac-cid-ānanda-vigrahaḥ*. "Sat" nozīmē "mūžīgs," "čid" nozīmē "pilns zināšanu", un "ānanda" nozīmē "pilns prieka". Krišna ir visa prieka avots. Ja mēs paceļamies no šī ķermeņa uz garīgo pasauli – vai nu uz Krišnaloku (Krišnas planētu), vai uz kādu citu garīgo planētu, mēs saņemsim līdzīgu sač-čid-ānanda ķermeni. Krišnas apziņā esošo cilvēku mērķis atšķiras no tiem, kuri tiecas nokļūt uz augstākām materiālām planētām.

"Es" jeb dvēsele irniecīga garīga dzirksts. Jogas pilnība nozīmē pacelt garīgo dvēseli uz galvas virsu. Ja tas izdodas, jogs spēj ceļot uz jebkuru materiālo planētu, kur vien vēlas. Ja jogs grib zināt, kāds ir Mēness, viņš var tur nonākt, bet, ja to saista citas augstākās planētas, viņš var pacelties arī tur, tāpat kā tūristi dodas uz Ņujorku, Kanādu vai citām Zemes pilsētām. Lai kur viņi dotos, viņiem ir jābūt vīzai un jāiziet caur mītu. Un uz visām materiālajām planētām viņi redzēs, ka pastāv dzimšana, vecums, slimības un nāve.

Om ity ekākṣaram brahma: Nāves brīdī jogs izrunā "om, omkāra," koncentrētu pārpasaulīgo skaņu. Ja jogs vibrē šo skaņu un reizē atceras Krišnu vai Višnu (*mām anusmaran*), viņš sasniedz augstāko mērķi. Joga nozīmē vērst prātu uz Višnu. Impersonālisti izdomā kādu Visaugstā Kunga veidolu, bet personālisti to neizdomā – viņi patiesi redz. Vienalga, vai kāds izdomā Viņu, vai patiesi redz, prāts jāvērs uz Krišnas personīgo veidolu.

*ananya-cetāḥ satatam
yo mām smarati nityaśaḥ
tasyāhaṁ sulabhaḥ pārtha
nitya-yuktasya yoginaḥ*

"Kas pastāvīgi atceras Mani, tas viegli sasniedz Mani, jo vienmēr garīgi kalpo Man." (Bg. 8.14.)

Tos, kas ir apmierināti ar laicīgo dzīvi, laicīgiem priekiem un pārejošām ērtībām, nav jāuzskata par saprātīgiem; tā ir teikts Bhagavad-gītā. Tur ir arī teikts, ka tikai nesaprātīgos saista laicīgas lietas. Ja mēs esam mūžīgi, tad kāpēc mūs saista laicīgas lietas? Neviens nevēlas kaut ko pārejošu. Ja mums ir dzīvoklis un namsaimnieks grib, lai mēs to atstājam, mēs satrauksimies, bet mēs nebūsim satraukti, ja pārcelsimies uz labāku dzīvokli. Tāda ir mūsu daba. Tā kā esam mūžīgi, mēs gribam pastāvīgu mājokli. Mēs negribam mirt, jo patiesībā esam mūžīgi. Mēs negribam būt veci vai slimi, jo tie visi ir ārēji vai nepastāvīgi stāvokļi, kas saistīti ar mūsu ķermeni.

Kaut arī mums nebūtu jācieš drudzis, tomēr dažreiz tā notiek, un mums jāievēro profilaktiski pasākumi un jādzēr zāles, lai izveseļotos. Četru veidu ciešanas ir kā drudzis, un tās pastāv materiālā ķermeņa dēļ. Ja mums izdodas atstāt šo materiālo ķermeni, mēs atbrīvojamies no ciešanām, kas saistītas ar to.

Lai atbrīvotos no šī laicīgā ķermeņa, impersonālistiem Krišna ieteic skandēt skaņu "om". Tad viņi noteikti pārceļos uz garīgo pasauli. Kaut arī viņi var ieiet garīgajā pasaulē, viņi nevar tur nonākt uz

kādas planētas. Viņi paliek ārpusē, *brahma-ĵyoti*. Brahmaadžjoti var salīdzināt ar saulstariem, bet garīgās planētas – ar pašu Sauli. Garīgajās debesīs impersonālisti paliek Visaugstā Kunga starojumā – brahmadžjoti – kā garīgas dzirkstis. Brahmaadžjoti ir pilns ar šīm garīgajām dzirkstīm. Tas nozīmē iegrimšanu garīgajā esamībā. Bet nav jāuzskata, ka iegrimšana tajā nozīmē saplūšanu ar to; garīgās dzirksts individualitāte saglabājas, bet, tā kā impersonālists negrib pieņemt personisko veidolu, viņš uzturas tajā kā garīga dzirksts. Kā saulesgaisma sastāv no daudzām atomiskām daļiņām, tā arī brahmadžjoti sastāv no daudzām garīgajām dzirkstīm.

Tomēr kā dzīvās būtnes mēs vēlamies baudīt. Mūs neapmierina tikai materiālā esamība. Mēs gribam svētlaimi (*ānanda*) un esamību (*sat*). Būtībā dzīvajai būtnei ir trīs īpašības – mūžība, zināšanas un svētlaimē. Kas atsakās no savas personības, tie ieiet brahmadžjoti un var tur uzturēties kādu laiku, apzinoties, ka ir pilnīgi iegrimuši Brāhmanā, tomēr tie nevar baudīt mūžīgu svētlaimi (*ānandu*), jo tās tur nav. Cilvēks var viens atrasties slēgtā telpā kādu laiku, lasot grāmatu vai domājot, bet viņš nevar palikt tajā viens gadiem ilgi un, protams, ne mūžīgi. Tāpēc tam, kas iegrimis Visaugstā Kunga bezpersoniskajā brahmadžjoti, atsakoties no savas personiskās identitātes, ir visas iespējas nokrist atpakaļ materiālajā pasaulē, lai saskartos ar citiem indivīdiem. Tāds ir Šrīmad-Bhāgavatamas viedoklis. Astronauti var ceļot tūkstošiem un tūkstošiem jūdžu, bet, ja viņi nevar atrast planētu, kur piezemēties, tiem jāatgriežas atpakaļ uz Zemes, jo ir vajadzīgs kāds patvērums. Bezpersoniskajā veidolā būtnes stāvoklis ir nestabils. Tāpēc Šrīmad-Bhāgavatamā ir teikts: ja pēc lielas piepūles impersonālists ieiet garīgajā pasaulē bezveidīgs, viņš atgriežas atpakaļ materiālajā pasaulē, jo nav kalpojies Visaugstajam Kungam ar sirdi un dvēseli. Kamēr mēs esam šeit uz Zemes, mums jāmacās kalpot un mīlēt Krišnu, Visaugsto Kungu. Ja mēs to iemācīsimies, mēs varēsim pacelties uz garīgajām planētām. Impersonālista stāvoklis garīgajā pasaulē ir nestabils, jo vientulības māks viņš gribēs satikties ar kādu. Tā kā viņš personīgi nesatiek Visaugsto Kungu, viņam jāatgriežas šajā pasaulē un jātiekas ar saistītajām būtnēm.

Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi zināt mūsu sākotnējo stāvokli, mūsu dabu; mēs vēlamies būt mūžīgi, zinību pilni un laimīgi. Ja ilgu laiku paliekam vieni bezpersoniskajā brahmadžjoti, mēs nevaram izjust prieku un tāpēc atgriežamies materiālajā pasaulē, lai to baudītu. Krišnas apziņā mēs baudām īstu prieku. Materiālajā pasaulē augstākais prieks skaitās dzimumattiecības. Šāds prieks ir greizs atspulgs no seksuālā prieka garīgajā valstībā, prieka, kas rodas saskarsmē ar Krišnu. Mēs nedrīkstam domāt, ka tur ir tāds pats seksuālais prieks kā materiālajā pasaulē. Tas ir pilnīgi atšķirīgs. Ja garīgajā pasaulē nebūtu pretējā dzimuma attiecību, tās neizpaustos materiālajā pasaulē. Šeit tās ir greizs atstarojums, bet istā dzīve ir kopā ar Krišnu, kas ir prieka pārpilns. Tāpēc vislabāk ir tagad mācīties kalpot Dievam, lai nāves brīdī mēs varētu pacelties uz garīgo Visumu, uz Krišnaloku un tur būt kopā ar Krišnu. Brahma-samhitā (5.29.) ir aprakstīts, kāds ir Šrī Krišna un Viņa mājvieta.

*cintāmaṇi-prakara-sadmasu kalpa-vṛkṣa-
lakṣāvṛteṣu surabhīr abhipālayantam
lakṣmī-sahasra-śata-sambhrama-sevyamānam
govindam ādi-puruṣaṁ tam ahaṁ bhajāmi*

"Es godinu Govindu, sākotnējo Kungu, cilvēces pirmtēvu, kurš gana govīs, piepilda visas vēlmes, dzīvo mājoklī, kas celts no garīgiem dārgakmeņiem, kur visapkārt ir miljoniem vēlmes piepildošu koku un kuram vienmēr ar lielu godbijību un mīlestību kalpo simtiem tūkstošu lakṣmī jeb gopī."

Tāds ir Krišnas planētas – Krišnalokas apraksts. Mājas tur ir veidotas no "filozofu" akmens. Viss, kam pieskaras šis akmens, tūlīt pārvēršas zeltā. Koki tur piepilda vēlmes, tie saucas "vēlmju koki", jo tie spēj dot visu, ko vien kāds vēlas. Šeit mēs dabūjam mango no mango koka, ābolu no ābeles, bet tur no katra koka ikviens var saņemt to, ko vēlas. Govīs tur sauc surabhi, tās spēj dot pienu, cik vien vēlaties. Tādi ir garīgo planētu apraksti Vēdu rakstos.

Materiālajā pasaulē mēs esam pieraduši pie dzimšanas, nāves un visādām ciešanām. Materiālistiskie zinātnieki ir izgudrojuši visādus līdzekļus, lai apmierinātu jutekļus un izraisītu sabrukumu, bet viņi nav atraduši līdzekļus, kā apturēt vecumu, slimības un nāvi. Viņi nespēj izgudrot kādu mašīnu, kas apturētu nāvi, vecumu un slimības. Mēs varam izgudrot kaut ko, kas paātrina nāvi, bet neviens nevar apturēt nāvi. Saprātīgi ļaudis necenšas atrisināt šīs materiālās dzīves ciešanas, viņi tiecas atrast iespēju, kā pacelties uz garīgajām planētām. Kas ir pastāvīgā transā (*nitya-yuktasya yoginah*), tā uzmanība ir vērsta vienā virzienā. Viņš vienmēr ir transā. Viņš nepārtraukti domā par Krišnu (*ananya-cetāḥ satatam*). "Satatam" nozīmē visur un vienmēr.

Indijā es dzīvoju Vrindāvanā, bet tagad atrodos Amerikā, tomēr tas nenozīmē, ka esmu ārpus Vrindāvanas, jo, ja vienmēr domāju par Krišnu, tad vienmēr esmu Vrindāvanā neatkarīgi no materiālajiem apstākļiem. Krišnas apziņa nozīmē vienmēr dzīvot ar Krišnu uz garīgās planētas Goloka Vrindāvanas, tikai jāsaista brīdis, kad jāatstāj materiālais ķermenis. *Smarati nityasaḥ* nozīmē vienmēr atcerēties un tam, kurš vienmēr atceras Krišnu, Kungs kļūst viegli pieejams (*tasyāhaṁ sulabhah*). Krišna Pats saka, ka Viņu var viegli sasniegt ar bhakti jogas procesu. Mēs varam atkārtot Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē divdesmit četras stundas dienā. Kāpēc būtu jāpraktizē kas cits? Jo šajā procesā nav likumu un noteikumu. Šo mantru var atkārtot uz ielas, metro, mājās vai darbā. Par to nav jāmaksā nodokļi vai citi izdevumi. Kāpēc lai to nepieņemtu?

3. Atbrīve no materiālām planētām

Gjānī un jogi parasti ir impersonālisti un, kaut arī viņi sasniedz laicīgu atbrīvi, saplūstot ar garīgo debesu bezpersonisko starojumu, tomēr Šrīmad-Bhāgavatama uzskata, ka viņu zināšanas ir nepilnīgas. Ar grēku izpirkšanu, askēzi un meditāciju viņi spēj pacelties līdz Augstākā Absolūta līmenim, tomēr, kā jau iepriekš minēts, viņi atkal krīt lejup materiālajā pasaulē, jo nav atzinuši Krišnas personību. Kamēr cilvēks negodina Krišnas lotospēdas, viņam atkal jānonāk materiālajā pasaulē. Ideālā gadījumā mums būtu jādomā: "Es esmu Tavs mūžīgais kalps. Lūdzu, liec man kaut kādā veidā kalpot Tev." Krišnu sauc *ajitah* – neuzveicams, jo neviens nespēj Viņu pievarēt, bet ar šādu attieksmi var viegli Viņu iekarot. Šrīmad-Bhāgavatama ieteic mums atteikties no veltām pūlēm pilnībā aptvert Visaugstāko. Mēs nevaram noteikt pat kosmosa robežas, tad ko lai saka par Visvareno? Ar mūsuniecīgām zināšanām nav iespējams noteikt Krišnas apmērus. Kas to saprot, to Vēdas uzskata par saprātīgu. Mums ir jābūt pazemīgiem un jāsaprot, ka esam šī Visuma niecīgas daļas. Ja mēs atsakāmies aptvert Visaugstāko ar mūsu aprobežotām zināšanām un prātošanu, mums jākļūst pazemīgiem un jāklausa par Visaugstāko no autoritatīviem avotiem – Bhagavad-gītas vai personas, kas ir apzinājusies savu garīgo dabu.

Bhagavad-gītā Ardžuna klausās par Dievu no paša Šrī Krišnas. Tā Ardžuna rāda piemēru, kā ar pazemīgu klausīšanos var saprast Visaugstāko. Arī mums jāmacās klausīties Bhagavad-gītas vēstījumu no Ardžunas vai viņa īstena pārstāvja – garīgā skolotāja. Pēc klausīšanās iegūtās zinības vajag pielietot ikdienas dzīvē. Bhakta lūdz: "Mans dārgais Kungs, Tu esi neuzvarams, bet ar šo klausīšanos var Tevi iekarot." Dievs ir neuzvarams, bet Viņu var iekarot bhakta, kas nenodarbojas ar prātošanu un uzklausa autoritatīvus avotus,

Brahma-samhitā teikts, ka pastāv divi zināšanu apguves veidi – augšupejošs un lejupejošs. Ar augšupejošu procesu cilvēks pats pūlas apgūt zināšanas. Viņš domā: "Man nav vajadzīgas autoritātes vai grāmatas. Es pats apgūšu zināšanas par Dievu ar meditāciju, filozofiju un līdzīgi." Lejupejošs process nozīmē iegūt zināšanas no augstākām autoritātēm. Brahma-samhitā teikts, ka ar augšupejošu procesu cilvēks neizzinās Dievu, pat ja viņš ceļos ar prāta un vēja ātrumu miljoniem gadu. Viņa

izzīņas objekts arvien vēl paliks neaptverams un neizdibināms. Šis jautājums ir iztirzāts Bhagavad-gītā: *ananya-cetāḥ*. Krišna ieteic medītēt uz Viņu pazemībā un pastāvīgi palikt uz garīgās kalpošanas ceļa. Kas šādi godina Viņu, tam Viņš teic: *tasyāhaṁ sulabhaḥ*: "Es esmu viegli pieejams." Tāds ir process. Kas darbojas Krišnas labā 24 stundas dienā, to Krišna neaizmirst. Ar pazemību viņš var piesaistīt Dieva uzmanību. Mans guru-mahārādža Bhaktisiddhānta Sarasvatī mēdza teikt: "Necentieties ieraudzīt Dievu. Vai tad Dieva pienākums ir ierasties jūsu priekšā kā kalpam tāpēc, ka jūs To gribat redzēt? Tā nav pazemība. Mums jāpiesaista Viņš ar mīlestību un kalpošanu."

Kungs Čaitanja Mahāprabhu deva cilvēcei piemērotu veidu, kā tuvoties Krišnam un Viņa pirmais mācekļi Rūpa gosvāmī to augsti novērtēja. Rūpa gosvāmī bija musulmaņu valdības ministrs, tomēr viņš atstāja šo posteni, lai kļūtu par Čaitanjas Mahāprabhu mācekli. Kad viņš pirmoreiz ieraudzīja Kungu, viņš sacerēja Tam veltītu pantu:

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namaḥ*

"Es godbijīgi noliecos Visaugstā Kunga, Šrī Krišnas Čaitanjas priekšā, kurš ir augstsirdīgāks par visiem citiem avatāriem, pat pašu Krišnu, jo Viņš brīvi izdala to, ko neviens netika darījis – tīru mīlestību uz Krišnu."

Rūpa gosvāmī sauca Čaitanju Mahāprabhu par visaugstsirdīgāko, visžēlsirdīgāko, jo Viņš visiem brīvi dalīja visdārgāko – mīlestību uz Dievu. Mēs visi vēlamies Krišnu un ilgojamies pēc Viņa. Krišna ir vispievilcīgākais, visskaistākais, visbagātākais, visvarenākais un vizinošākais. Viņš ir mūsu ilgu mērķis. Mēs ilgojamies pēc skaistuma, varenības, zināšanām un bagātības. Krišna ir tā visa avots, un mums ir tikai jāpievērš Viņam uzmanība, tad mēs visu dabūsim. Visu, ko vien vēlamies. Lai ko mēs vēlamies savā sirdī, tas piepildīsies, ja mēs iesim pa Krišnas apziņas ceļu.

Kas nomirst ar Krišnas apziņu, tam ir nodrošināta ienākšana Krišnālokā, augstākajā mājvietā, kur dzīvo Krišna. Var jautāt – kāds labums no tā, ka mēs tur nonāksim? Un Krišna atbild:

*mām upetya punar janma
duḥkhālayam aśāsvatam
nāpnuvanti mahātmānaḥ
saṁsiddhiṁ paramām gatāḥ*

"Diženas dvēseles, garīgās kalpošanas jogi, kas sasnieguši Mani, nekad vairs neatgriežas šai laicīgajā, ciešanu pilnajā pasaulē, jo viņi ir sasnieguši augstāko pilnību."

Šrī Krišna, pats Radītājs, nosauc šo materiālo pasauli par dukhālajam – ciešanu pilnu. Kā tad mēs varam to padarīt patīkamu? Vai tas ir iespējams ar zinātnes attīstību? Nē, tas nav iespējams. Bet mēs negribam zināt, kādas ir šīs ciešanas. Kā jau minēts, tās ir dzimšana, vecums, slimības un nāve, bet, tā kā nevaram atrisināt šīs problēmas, mēs novēršamies no tām. Zinātne nevar novērst šīs ciešanas, kuras vienmēr mūs apgrūtina. Gluži otrādi, tā pievērš sev uzmanību, būvējot kosmiskos kuģus un ražojot atombumbas. Šo problēmu atrisinājums ir dots Bhagavad-gītā: ja kāds sasniedz Krišnas mājvietu, tam nav jānonāk atpakaļ uz Zemes, kur pastāv piedzimšana un nāve. Mums ir jāapzinās, ka šeit valda ciešanas. Kaķi un suņi nespēj saprast, ka viņi cieš. Cilvēku sauc par saprātīgu dzīvnieku, jo savu saprātu viņš izmanto, īstenojot savas dzīvnieciskās tieksmes un nevis cenšoties atbrīvoties no šī nožēlojamā stāvokļa. Šeit Krišna paskaidro, ka tie, kas nonāk pie Viņa, nekad neatgriežas uz Zemes, lai atkal ciestu. Šīs diženas dvēseles, kas nonākušas pie Viņa, ir sasniegušas augstāko dzīves pilnību, kas atbrīvo dzīvo būtni no saistītās dzīves ciešanām.

Atšķirība starp Krišnu un parasto būtni ir tāda, ka dzīvā būtne var atrasties vienā laikā tikai vienā

vietā, bet Krišna var būt visur Visumā un vienlaikus arī savā mājvietā. Krišnas mājvieta ir pārpasaulīga valstība – Goloka Vrindāvana. Vrindāvana Indijā ir tā pati Vrindāvana no garīgās valstības, kas nonākusi uz Zemes. Kad Krišna Pats ar savu iekšējo spēju nonāk uz Zemes, Viņa mājvieta jeb dhāma arī tur nonāk. Citiem vārdiem sakot, kad Krišna nonāk uz Zemes, Viņš izpaužas noteiktā Zemes vietā. Bet Viņa mājvieta garīgajā pasaulē, Vaikunthā pastāv mūžīgi. Šajā pantā Krišna apgalvo, ka tam, kas nonāk Viņa mājvietā Vaikunthā, nekad vairs nav jāpiedzimst materiālajā pasaulē. Šādas personas sauc par mahātmām. Vārdu mahātma Rietumos parasti saista ar Mahātmu Gandhi, taču mums jāsaprot, ka mahātma nav politiķu tituls. Mahātma ir cilvēks, kas pilnībā apzinās Krišnu un ka tam ir iespēja nonākt Krišnas mājvietā. Mahātma izmanto cilvēka dzīvi un dabas bagātības, lai atbrīvotos no dzimšanas un nāves apļa.

Saprātīgais zina, ka nevēlas ciešanas, bet tās tiek uzspiestas viņam ar varu. Kā jau minēts, mēs vienmēr ciešam sava ķermeņa un prāta dēļ, dabas katastrofu un citu būtņu dēļ. Kaut kāda veida ciešanas mums vienmēr uzkrīt. Šī materiālā pasaule ir paredzēta ciešanām; ja to nebūtu, mēs nevarētu nonākt Krišnas apziņā. Ciešanas patiesībā ir stimulēšana, kas palīdz mums pacelties līdz Krišnas apziņai. Saprātīgs cilvēks jautās – kāpēc šīs ciešanas mums uzliktas ar varu? Kaut gan mūsdienu civilizācijas attieksme ir šāda: "Tas nekas, ka es ciešu. Es remdēšu sāpes ar apreibināšanās līdzekļiem." Bet, tiklīdz reibums pāriet, ciešanas atgriežas. Nav iespējams novērst ciešanas ar mākslīgiem apreibināšanās līdzekļiem. Atbrīve no tām ir Krišnas apziņa.

Kāds var teikt, ka tikai bhaktas cenšas nonākt uz Krišnas planētas, pārējie vēlas nonākt uz Mēness. Vai tā arī nav pilnība? Dzīvās būtnes vienmēr ir tiekušās nonākt uz citām planētām. Dzīvo būtņi apzīmē ar vārdu "sarva gata", kas nozīmē "tas, kurš vēlas visur ceļot". Ceļošana ir dzīvo būtņu dabā. Vēlme nonākt uz Mēness nav nekas jauns. Jogi arī tiecas nonākt uz augstākajām planētām, bet Krišna Bhagavad-gītā saka, ka tam nav nekādas jēgas.

*ābrahma-bhuvanāl lokāḥ
punar āvartino 'rjuna
mām upetya tu kaunteya
punar janma na vidyate*

"Kunti dēls, visas materiālās pasaules planētas – no zemākās līdz pat augstākajai – ir ciešanu un atkārtotas pārdzimšanas vietas. Bet tas, kas sasniedz Manu mājvietu, nekad vairs nepiedzimst." (Bg. 8.16.)

Materiālajā Visumā pastāv augstākās, vidējās un zemākās planētu sistēmas, Zeme pieskaitāma pie vidējām planētu sistēmām. Krišna saka – pat uz visaugstākās planētas Brahmaloikas būtnes atkārtoti dzimst un mirst. Dzīvās būtnes ir uz visām Visuma planētām. Nepareizi ir domāt, ka dzīvība ir tikai uz Zemes, bet citas planētas ir tukšas. Mēs redzam, ka uz Zemes visur ir dzīvas būtnes. Ja raksim zemi, atradīsim tārpus, ja ienirsim ūdenī, redzēsime zivis un citus ūdens iemītniekus, ja pacelsimies gaisā, redzēsime daudz putnu. Pēc kā var secināt, ka uz citām planētām nav dzīvības? Un Krišna uzsver, ka, pat nonākot uz vareno padievu planētām, mums atkal būs jāmirst. Viņš atkārtoti, ka neviens nepiedzimst no jauna, ja nokļūst uz Viņa planētas.

Mums cieši jāvēlas sasniegt mūžīgu dzīvi, kur valda svētlaipe un zināšanas. Mēs esam aizmirsuši, ka patiesībā tas ir mūsu dzīves mērķis, mūsu īstās intereses. Kāpēc esam to aizmirsuši? Mūs ir savaldzinājis materiālās dzīves spožums, debesskrāpji, lielas rūpnīcas, politiskas intrigas un citas lietas, kaut gan mēs zinām – lai cik augsts būtu debesskrāpis, mēs nevarēsim tajā dzīvot mūžīgi. Mums nav jātērē enerģija, ceļot milzīgas rūpnīcas un pilsētas, lai arvien dziļāk iestigtu materiālajā dabā. Enerģija jāizmanto, lai attīstītu Krišnas apziņu, lai iegūtu garīgu ķermeni, ar kuru varētu nonākt uz Krišnas planētas. Krišnas apziņa nav kāda reliģioza dogma vai garīga izklaidēšanās. Tā ir dzīvās

būtnes vissvarīgākā sūtība.

4. Debesis ārpus Visuma

Ja pat uz augstākajām planētām šajā Visumā būtnes dzimst un mirst, kāpēc tad varenie jogi tiecas tur nonākt? Lai arī viņiem piemīt daudzas mistiskās spējas, tomēr viņi tiecas baudīt materiālās dzīves labumus. Uz augstākajām planētām var dzīvot neticami ilgu laiku. Šrī Krišna skaidro, kāds ir tas laiks.

*sahasra-yuga-paryantam
ahar yad brahmaṇo viduḥ
rātriṁ yuga-sahasrāntām
te 'ho-rātra-vido janāḥ*

"Pēc cilvēku rēķiniem, tūkstoš laikmeti kopā ir Brahmas viena diena. Un tikpat gara ir viņa nakts." (Bg. 8.17.)

Viens laikmets jeb juga ilgst 4 300 000 gadus. Ja to pareizina ar tūkstoti, tad tas ir Brahmas dienas ilgums uz Brahmaloikas. Un tikpat ilga ir viņa nakts. Trīsdesmit šādas dienas ir viens mēnesis, divpadsmit mēneši ir viens gads un Brahma dzīvo simt šādus gadus. Brahmaloikas iedzīvotāji dzīvo neaptverami ilgi, taču pat pēc triljoniem gadu viņiem ir jāmirst. Mēs nevarēsim izvairīties no nāves nekur, kamēr nenonāksim uz garīgajām planētām.

*avyaktād vyaktayaḥ sarvāḥ
prabhavaty ahar-āgame
rātry-āgame pralīyante
tatraivāvyakta-sarjñāke*

"Sākoties Brahmas dienai, visas dzīvās būtnes izpaužas no neizpaustā stāvokļa, bet, pienākot naktij, tās atkal tiek iznīcinātas." (Bg. 8.18.)

Brahmas dienas beigās visas zemākās planētas applūst ar ūdeni un būtnes uz tām iet bojā. Kad Brahmas nakts beidzas un Brahma pamostas, atkal sākas radīšana, un būtnes atkal atgriežas dzīvē. Tāda ir materiālās pasaules daba – radīšana un iznīcināšana.

*bhūta-grāmaḥ sa evāyaṁ
bhūtvā bhūtvā pralīyate
rātry-āgame 'vaśaḥ pārtha
prabhavaty ahar-āgame*

"Atkal un atkal, atnākot Brahmas dienai, visas dzīvās būtnes atdzimst un līdz ar Brahmas nakti tās bezpalīdzīgi iet bojā." (Bg. 8.16.)

Kaut gan nevienam nepatīk šādi plūdi, tomēr planētas applūst, un visas dzīvās būtnes paliek zem ūdens visu Brahmas nakti. Kad uzaust Brahmas diena, ūdens atkāpjas.

*paras tasmāt tu bhāvo 'nyo
'vyakto 'vyaktāt sanātanaḥ
yaḥ sa sarveṣu bhūteṣu
naśyatsu na vinaśyati*

"Tomēr ir vēl cita neizpaustā daba, kas ir mūžīga un stāv pāri izpaustajai un neizpaustajai matērijai. Tā ir visaugstākā un nekad neiet bojā. Kad tiek iznīcināta visa šī pasaule, šī daļa paliek neskarta." (Bg. 8.20.)

Mēs nevaram aprēķināt materiālā Visuma plašumu, bet no Vēdām zinām, ka visā radībā pastāv miljoni Visumu, un ārpus šiem materiāliem Visumiem ir garīgās debesis. Tur visas planētas ir mūžīgas un visas būtnes tur arī ir mūžīgas. Šajā pantā vārds *bhāvaḥ* nozīmē daba, tomēr šeit ir norāde uz citu dabu. Šajā pasaulē mēs arī redzam divas dabas. Dzīvā būtne ir gars, un, kamēr tas atrodas ķermenī, ķermenis

kustas, bet, tiklīdz dzīvā būtne, garīgā dzirkstele atstāj ķermeni, tas kļūst nekustīgs. Garīgā daba ir Krišnas augstākā daba un materiālā daba skaitās zemākā. Ārpus šīs materiālās dabas ir augstākā daba, kas ir pilnīgi garīga. Ar eksperimentālām zināšanām to nevar saprast. Teleskopā mēs saskatām miljoniem zvaigžņu, bet nevaram tām tuvoties. Mums ir jāapzinās sava aprobežotība. Ja ar eksperimentālām zināšanām mēs nespējam saprast šo materiālo Visumu, kā tad aptvert Dievu un Viņa valstību? Eksperimentālā ceļā tas nav iespējams. Dievu var saprast, uzklusot Bhagavad-gītu. Mēs nevaram uzzināt, kas ir mūsu tēvs, ar eksperimentālām zināšanām. Mums jāuzklausa māte un viņai jānotic. Ja viņai neticam, mēs nevaram uzzināt, kas ir mūsu tēvs. Tāpat arī, ja sekojam Krišnas apziņas metodei, mēs uzzināsim visu par Krišnu un Viņa valstību.

Paras tu bhāvaḥ nozīmē augstākā daba un *vyaktaḥ* nozīmē to, ko redzam izpaustu. Mēs redzam, ka materiālais Visums ir izpaudies kā Zeme, Saule, zvaigznes un planētas. Un ārpus šī Visuma ir cita daba, mūžīgā daba. *Avyaktāt sanātanaḥ*. Šai materiālajai dabai ir gals un sākums, bet garīgā daba ir mūžīga – *sanātanaḥ*. Tai nav ne gala, ne sākuma. Kā tas iespējams? Kad mākonis ir debesīs, var likties, ka tas aizklāj visas debesis, tomēr patiesībā tas aizklāj tikai niecīgu debess daļu. Tā kā esam mazi, mums var likties, ka mākonis aizklāj visas debesis, tomēr patiesībā tas aizklāj tikai dažus simtus jūdžu. Tā arī viss materiālais Visums ir tikai kā neliels mākonis plašajās garīgajās debesīs. Tas ir ielikts mahat-tattvā, matērijā. Kā mākonim ir sākums un gals, tā arī materiālajai dabai ir sākums un gals. Kad mākoņi izkļūst un debesis noskaidrojas, mēs visu skaidri saskatām. Tā arī ķermenis ir kā mākonis, kas aizklāj garīgo dvēseli. Tas kādu laiku pastāv, rada pēcnācējus, tad noveco un nomirst. Ikviens materiālais objekts, ko redzam, ir pakļauts materiālās dabas radītām sešām pārmaiņām: tas rodas, aug, kādu laiku pastāv, rada blakusproduktus, tad noveco un sabrūk. Krišna norāda, ka ārpus šīs mainīgās, mākonim līdzīgās dabas ir augstākā, mūžīgā daba. Kad visa šī materiālā daba tiks iznīcināta, *avyaktāt sanātanaḥ* paliks.

Vēdu raksti satur daudz zināšanu par materiālajām un garīgajām debesīm Šrīmad-Bhāgavatamas otrajā dziedājumā ir aprakstītas garīgās debesis un to iedzīvotāji. Tur teikts pat par garīgiem gaisakuģiem, uz kuriem atbrīvotās būtnes lido zibens ātrumā. Viss, ko redzam šeit, ir arī tur. Šeit, materiālajā pasaulē, viss ir kā atdarinājums, ēna no tā, kas ir garīgajās debesīs. Kā kino mēs redzam īsto lietu atainojumu. Šrīmad-Bhāgavatamā ir teikts, ka šī materiālā pasaule ir realitātes modelis, kā manekens skatlogā, kas ir meitenes modelis. Katrs zina, ka manekens ir atdarinājums. Šrīdhara svāmī saka – tā kā garīgā pasaule ir reāla, arī šī materiālā pasaule, kas ir atdarinājums, šķiet reāla. Mums ir jāsaprot apzīmējums, kas ir realitāte. Realitāte nozīmē to, kas nav iznīcināms, kas ir mūžīgs.

*nāsato vidyate bhāvo
nābhāvo vidyate sataḥ
ubhayor apī dr̥ṣṭo 'ntas
tv anayos tattva-darśibhiḥ*

"Tie, kas redz patiesību, ir secinājuši, ka nepastāvīgais (materiālais ķermenis) ir laicīgs, bet mūžīgais (dvēsele) ir nemainīgs. To viņi secinājuši, izpētot abus." (Bg. 2.16.)

Īstais prieks ir Krišna, bet materiālais prieks ir laicīgs un neīsts. Tie, kas redz lietas, kādas tās ir, nepiedalās ēnas priekos. Cilvēka dzīves īstais mērķis ir sasniegt garīgās debesis, tomēr Šrīmad-Bhāgavatama uzsver, ka lielākā daļa cilvēku nezina par to. Cilvēka dzīve ir paredzēta, lai izprastu šo realitāti un nonāktu tur. Visi Vēdu raksti mudina mūs nepalikst neziņas tumsībā. Materiālās pasaules daba ir tumsība, bet garīgā pasaule ir gaiša, tomēr to neapgaismo uguns vai elektrība. Krišna norāda par to Bhagavad-gītā (15.6.).

*na tad bhāsayate sūryo
na śaśāṅko na pāvakaḥ
yad gatvā na nivartante*

tad dhāma paramaṁ mama

"Manu mājvietu neapgaismo ne saule, ne mēness, ne uguns, ne arī kāda mākslīga gaisma. Kas to sasniedz, tas nekad vairs neatgriežas materiālajā pasaulē."

Garīgo pasauli apzīmē ar vārdu "neizpausta", jo to nevar uztvert ar materiāliem jutekļiem.

*avyakto 'kṣara ity uktas
tam āhuḥ paramāṁ gatim
yaṁ prāpya na nivartante
tad dhāma paramaṁ mama*

"Šo augstāko mājvietu sauc par neizpaustu un neiznīcīgu un tā ir augstākais mērķis. Kas nonāk tur, tas neatgriežas atpakaļ. Tā ir Mana augstākā mājvieta." (Bg. 8.21.)

Šis pants norāda uz garu ceļojumu. Mums jāspēj izkļūt cauri kosmiskai telpai, šķērsot materiālo Visumu, iziet cauri tā apvalkiem un nonākt garīgajās debesīs. *Paramāṁ gatim* – šāds ceļojums ir visgarākais. Te runa nav par to, kā pacelties dažus tūkstošus jūdžu virs mūsu planētas un tad atgriezties. Tā nav nekāda varonība. Mums ir jāizkļūst cauri visam materiālajam Visumam. To nevar panākt ar kosmisko kuģi, bet ar Krišnas apziņu. Kas vienmēr dzīvo ar Krišnas apziņu un nāves brīdī domā par Krišnu, tas tūlīt nokļūst garīgajā pasaulē. Ja mēs gribam nonākt šajās garīgajās debesīs un dzīvot tur mūžīgā svētlaimē un ar pilnīgām zināšanām, mums jau tagad jāsāk attīstīt mūsu sat-čid-ānanda ķermeni. Ir teikts, ka Krišnam ir sat-čid-ānanda ķermenis – *iśvaraḥ paramaḥ kṛṣṇaḥ sac-cid-ānanda-vigrahaḥ*, un arī mums ir līdzīgs, mūžīgs, svētlaimīgs un zinošs ķermenis, bet tas ir ļoti mazs un pārklāts ar materiālu apvalku. Ja mums kaut kādā veidā izdodas nomest šo iluzoro apvalku, tad varam sasniegt garīgo valstību. Ja mēs varam tur nonākt, mums nav jāatgriežas atpakaļ (*yaṁ prāpya na nivartante*).

Katram ir jācenšas nokļūt uz *dhāma paramam* – Krišnas augstāko mājvietu. Krišna Pats atnāk un aicina mūs turp, Viņš dod mums svētos rakstus kā norādījumus un sūta šurp savus īstenos pārstāvjus. Mums ir jāizmanto šī iespēja, kas paredzēta cilvēka dzīvības veidam. Kas ir sasniedzis augstāko mājvietu, tam vairs nevajag praktizēt askēzes, meditāciju vai ko citu, bet tam, kas to nerasniedz, visas askēzes un grēku izpiršana ir veltīga laika izšķiešana. Šāda priekšrocība ir tikai cilvēka dzīvības veidam, tāpēc gan valsts, gan vecāku, gan skolotāju, gan audzinātāju pienākums ir audzināt cilvēkus tā, lai viņi varētu sasniegt dzīves pilnību. Civilizāciju, kas tikai ēd, guļ, nodarbojas ar seksu un strīdas savā starpā kā suņi un kaķi, nevar uzskatīt par civilizāciju. Mums ir pareizi jāizmanto cilvēka dzīvības iespēja, jāapgūst šīs zināšanas, lai nonāktu Krišnas apziņā tā, lai varētu domāt par Krišnu nepārtraukti un nāves brīdī tūlīt paceltos garīgajās debesīs.

*puruṣaḥ sa paraḥ pārtha
bhaktyā labhyas tv ananyayā
yasyāntaḥ-sthāni bhūtāni
yena sarvam idaṁ tatam*

"Visaugstā Dieva Personību, kas pārāka par visiem, var sasniegt ar tīru, garīgo kalpošanu. Kaut arī Viņš atrodas savā mājvietā, Viņš visu caurstrāvo, viss ir Viņā." (Bg. 8.22.)

Ja gribam sasniegt šo augstāko mājvietu, tad šeit ir norādīts, ka to var panākt ar bhakti. *Bhaktyā* nozīmē garīgā kalpošana, pakļaušanās Visaugstajam Kungam. Vārda *bhaktyā* sakne ir *bhaj*, kas nozīmē kalpot. Vārda *bhakti* definīcija ir dota Nārada-pančarātrā, kas nozīmē "atbrīve no visiem apzīmējumiem." Ja kāds ir apņēmies atbrīvoties no visiem apzīmējumiem, kuri sasaista tīro, garīgo dvēseli, kuri rodas ķermeniskās apziņas dēļ un vienmēr mainās līdz ar ķermeņa maiņu, tad tas spēj sasniegt bhakti. Bhakti ir apziņa, ka būtne ir tīrs gars, nevis matērija. Mūsu īstā būtība nav šis ķermenis, kurš pārklāj dvēseli, bet gan apziņa, ka esam dāsa, Krišnas kalps. Bhakta ir tas, kas apzinās savu īsto būtību un kalpo Krišnam. *Hṛṣīkeṇa hṛṣīkeśa-sevanam*. Kad mūsu jutekļi ir atbrīvojušies no materiāliem

apzīmējumiem, mēs tos izmantojam kalpošanā jutekļu pārvaldniekam Hrišikēšam jeb Krišnam.

Rūpa gosvāmī uzsver, ka mums jākalpo Krišnam labvēlīgi. Parasti mēs gribam kalpot Kungam kādu materiālu labumu dēļ. Protams, labāk ir iet pie Dieva materiālu motīvu dēļ nekā vispār neiet, tomēr mums ir jāatbrīvojas no vēlmes gūt no tā kaut kādus materiālus labumus. Mums jāvēlas saprast Krišnu. Protams, Krišna ir bezgalīgs un saprast Viņu pilnībā nav iespējams, tomēr līdz zināmai robežai tas ir iespējams. Bhagavad-gīta ir īpaši domāta, lai mēs Viņu varētu saprast. Ar tādā veidā apgūtām zināšanām mums būs jāsaprot, ka Krišna ir apmierināts un ka mums jākalpo Viņam labvēlīgi, saskaņā ar Viņa gribu. Krišnas apziņa ir dižena zinātne, kuras pamatā ir neskaitāmi svētie raksti un mums tie jāizmanto, lai sasniegtu bhakti.

Puruṣaḥ sa paraḥ: garīgajās debesīs Visaugstais Kungs ir Visaugstākā Personība. Tur ir neskaitāmas mirdzošas planētas un uz katras atrodas kāds Krišnas izvērsums. Tiem ir četras rokas un neskaitāmi vārdi un visi tie ir personības. Viņiem var tuvoties tikai ar bhakti un garīgu kalpošanu, nevis ar izaicinājumu, filozofisku prātošanu, prāta izgudrojumiem, fiziskiem vingrinājumiem un savtīgu darbošanos.

Kāds ir šis puruša, Visaugstākā Personība? *Yasyāntaḥ-sthāni bhūtāni yena sarvam idaṁ tatam.* Visas dzīvās būtnes un viss atrodas Viņā, tomēr Viņš ir ārpusē un ir visur klātesošs. Kā tas ir iespējams? Viņš ir kā saule, kas atrodas vienā vietā, bet ar saviem stariem ir visur. Kaut gan Dievs uzturas savā *dhāma paramam*, Viņa enerģijas ir izplatītas visur. Viņš nav atdalīts no savām enerģijām tāpat, kā saule un saulstari nav šķirami. Tā kā Krišna un Viņa enerģijas nav šķirami, mēs spējam redzēt Viņu visur, ja esam attīstījušies garīgajā kalpošanā.

*premāñjana-cchurita-bhakti-vilocanena
santaḥ sadaiva hṛdayeṣu vilokayanti*

"Es godinu sākotnējo Dieva Personību Govindu, kuru tīrie bhaktas vienmēr redz savās sirdīs, un to acis ir ieziestas ar mīlestības ziedi uz Dievu." (Brahma-samhita 5.38.)

Kas no sirds mīl Dievu, tas vienmēr redz To savā priekšā. Tīrs bhakta neteiks, ka pagājušo nakti ir redzējis Viņu sapnī un ka vairs To neredz. Kas apzinās Krišnu, tam Krišna vienmēr ir tuvumā. Mums tikai jāklūst redzīgiem.

Tā kā esam sapinušies matērijā, kura pārklāj mūsu jutekļus, mēs nespējam saprast, kas ir garīgs. Tomēr šo tumsību var novērst ar Harē Krišna atkārtotošanu. Kā tas notiek? Aizmigušu cilvēku var pamodināt ar skaņu. Kaut arī aizmigušais neko neapzinās, jo viņš nevar redzēt, sajūst pieskārienu, smaržu utt., dzirdes juteklis ir tik spēcīgs, ka aizmigušo var pamodināt ar skaņu. Garīgo dvēseli, kas tagad guļ, pārklāta ar matēriju, var atmodināt ar pārpasaulīgo skaņu – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Harē Krišna ir uzruna Visaugstajam Kungam un Viņa enerģijām. Harē ir enerģija un Krišna ir Visaugstā Kunga vārds. Kad atkārtojam Harē Krišna, mēs sakām: "Ak, Kunga enerģija, ak, Kungs, lūdzu pieņemiet mani." Neko citu mēs Viņam neprasām. Mēs nelūdzam dienišķo maizi, jo maize mums ir. Harē Krišna ir lūgums Visaugstajam Kungam, lai Viņš mūs pieņem. Kungs Čaitanja Mahāprabhu lūdza:

*ayi nanda-tanuja kiñkaraṁ
patitaṁ mām viṣame bhavāmbudhau
krpayā tava pāda-pañkaja-
sthita-dhūli-sadrśaṁ vicintaya*

"Ak, Nandas Mahārādžas dēls, Es esmu Tavs mūžīgais kalps, tomēr kaut kādā veidā esmu iekritis dzimšanas un nāves okeānā. Tāpēc lūdzu – izvelc mani no šī nāves okeāna, lai es esmu puteklis pie Tavām lotospēdām." (Šikšāstaka 5)

Kas ir iekritis okeānā, tas cer, ka kāds ieradīsies un viņu izglābs. Ja kāds izvelk viņu kaut dažas pēdas virs ūdens, viņš jūtas izglābts. Ja mēs tiekam izvilkti no nāves okeāna, mēs jūtamies glābti.

Kaut arī mēs nespējam aptvert Visaugstā Kunga pārpasaulīgo dabu, Viņa vārdu, slavu un darbus, Viņš mums pamazām atklās Sevi, ja mūsu Krišnas apziņa kļūs stingra. Ar pašu spēkiem mēs nevaram redzēt Dievu, bet, ja mēs attīstīsimies, Viņš mums atklāsies un mēs Viņu redzēsim. Neviena nevar pavēlēt Dievam ierasties viņa priekšā un deļot; mums jāpūlas tā, lai Krišna ar prieku gribētu atklāt mums Sevi.

Bhagavad-gītā Krišna ir stāstījis par Sevi un par to nav jāšaubās; mums tas ir jājūt un jāsaprot. Lai saprastu Bhagavad-gītu, nav vajadzīgas īpašas spējas, jo tā ir vēstīta absolūtā līmenī. Krišnas vārdu daudzinašana atklās mums, kas mēs esam, kas ir Dievs, kādi ir materiālie un garīgie Visumi, kāpēc mēs esam sasaistīti, kā no tā atbrīvoties un visu citu, pakāpeniski. Patiesībā ticība un atklāsmes mums nav svešas. Katru dienu mēs ticam kaut kam, jo esam pārliecināti, ka tas vēlāk apstiprināsies. Mēs nopērkam biļeti uz Indiju un ticam, ka tur nokļūsim, jo mums ir biļete. Kāpēc gan lai mēs maksātu naudu par biļeti? Mēs taču nemētājamies ar naudu. Aviokompānija ir autoritatīva, gaisa satiksme ir droša un mēs ticam. Ikdienu dzīvē bez ticības mēs nevarētu spert ne soli. Ticībai ir jābūt, bet jātic tam, kas ir autoritatīvs. Ticībai nav jābūt akīai, jāpieņem tas, kas ir autoritatīvs, vispāratzīts. Indijā visu šķiru ļaudis Bhagavad-gītu atzīst un pieņem kā svētos rakstus. Un arī ārpus Indijas daudzi zinātnieki, teologi un filozofi uzskata Bhagavad-gītu kā cildenu, autoritatīvu grāmatu. Nevar šaubīties par Bhagavad-gītas autoritāti. Pat tāds liels zinātnieks un profesors Alberts Einšteins pastāvīgi lasīja Bhagavad-gītu.

No Bhagavad-gītas mums jāpieņem, ka pastāv garīgais Visums, kas ir Dieva valstība. Ja kāds mūs aizvestu uz valsti, par kuru mēs zinātu, ka tur vairs nebūs jādzimst, jānoveco, jāslimo un jāmirst, vai mēs nebūtu laimīgi? Ja uzzināsim par šo vietu, mēs pieliksim visas pūles, lai tur nokļūtu. Neviena negrib nedz kļūt vecs, nedz nomirt. Mums no sirds jāvēlas nokļūt tur, kur nav ciešanu. Kāpēc mēs to gribam? Tāpēc, ka mums ir tiesības to vēlēties. Mēs esam mūžīgi, svētlaimīgi, pilni zināšanu, bet, sapinušies matērijā, esam to aizmirsuši. Tāpēc Bhagavad-gīta dod iespēju atgriezties mūsu sākotnējā stāvoklī.

Šankarāčārjas sekotāji un budisti uzskata, ka pasaule ārpus mūsu planētas ir tukša, bet Bhagavad-gīta to neapstiprina. Šī "tukšuma" filozofija tikai rada ateistus. Mēs esam garīgas būtnes un gribam priecāties, bet, ja mūsu nākotne ir tukšums, mēs tieksimies baudīt šo materiālo dzīvi. Tāpēc impersonālisti apspriež tukšuma filozofiju un pūlas, cik vien iespējams, baudīt materiālo dzīvi. Šāda prātošana var iepriecināt, bet tā nedod nekādu garīgu svētību.

*brahma-bhūtaḥ prasannātmā
na śocati na kāṅkṣati
samaḥ sarveṣu bhūteṣu
mad-bhaktiṁ labhate parām*

"Kam ir pārpasaulīga apziņa, tas tūlīt izprot Augstāko Brahmanu. Viņš neželējas un nevēlas neko. Viņš ir vienāds pret visām būtnēm. Šādā stāvoklī viņš uzsāk tīru garīgo kalpošanu Man." (Bg. 18.54.)

Kas ir attīstījies garīgajā dzīvē un bauda prieku no kalpošanas Krišnam, tas dabiski zaudē pieķeršanos materiālām baudām. Kas ir iegrimis bhakti procesā, tas ir pilnīgi apmierināts, kalpojot Krišnam.

5. Tikšanās ar Krišnu

Ja cilvēks dabū kaut ko labāku, viņš dabiski atsakās no kaut kā sliktāka. Mēs gribam baudīt, bet impersonālisms un tukšuma filozofija noved pie tā, ka pieķeramies materiāliem priekiem. Ir jābūt priekam saistībā ar Visaugstāko Personību (*puṣaḥ sa paraḥ*), kuru varēsīm redzēt vaigu vaigā. Garīgajās

debesīs mēs varam sarunāties ar Dievu, piedalīties Viņa spēlēs, ēst kopā ar Viņu utt. To visu var panākt ar bhakti – pārpasaulīgo garīgo kalpošanu Bet tajā nav jābūt savtīgām interesēm, mums jāmil Dievs, necerot uz kādu materiālu atlīdzību. Mīlēt Dievu ar vēlmi saplūst ar Viņu ir sava veida netīrība.

Galvenā atšķirība starp materiālajām un garīgajām debesīm ir tāda, ka garīgo debesu pārvaldniekam nav sāncenšu. Garīgo planētu valdnieks visur ir Šrī Krišnas pilnīgs izvērsums. Visaugstais Kungs un Viņa daudzveidīgās izpausmes pārvalda visas Vaikunthas planētas. Uz Zemes, piemēram, pastāv sacenšanās par premjerministra vai prezidenta posteni, bet garīgajās debesīs ikviens atzīst Visaugstā Dieva Personību kā visaugstāko. Tie, kas neatzīst Viņu un tiecas sacensties ar Viņu, nonāk materiālajā Visumā, kas ir kā cietums. Kā katrā pilsētā ir cietums un tas irniecīga daļa no visas pilsētas. Līdzīgi materiālais Visums ir saistīto dvēseļu cietums. Tas aizņemniecīgu daļu no garīgajām debesīm, tomēr tas nav ārpus garīgajām debesīm tāpat, kā cietums neatrodas ārpus pilsētas.

Garīgajās debesīs visi Vaikunthas planētu iedzīvotāji ir atbrīvotas dvēseles. Šrīmad-Bhāgavatamā teikts, ka viņu ķermeņi ir tieši tādi paši kā Dievam. Uz dažām planētām Dievam ir divas rokas, uz citām – četras. Un šo planētu iemītniekiem arī ir attiecīgi divas vai četras rokas. Ir teikts, ka viņus nevar atšķirt no Visaugstākās Personības. Garīgajā pasaulē pastāv piecu veidu atbrīve. Sajudžja-mukti ir atbrīve, kad dvēseles iegrimst Visaugstā Kunga bezpersoniskajā esamībā, ko sauc par Brahmanu. Cita veida atbrīve ir sarūpja-mukti, kad bhaktas veidols neatšķiras no Dieva. Sālokja-mukti ir atbrīve, kad bhakta var dzīvot ar Dievu uz vienas planētas. Sāršti-mukti nozīmē to, ka bhakta var būt tikpat bagāts un varens kā Visaugstais Kungs. Nākamā veida atbrīvē nozīmē vienmēr atrasties Dieva klātbūtnē kā Viņa pavadonim, piemēram, Ardžuna vienmēr bija kopā ar Krišnu kā Viņa draugs. Bhaktam ir pieņemama jebkura veida atbrīve, izņemot saplūšanu ar bezpersonisko izpausmi. Vaišnavs grib godināt Dievu tādu, kāds Viņš ir, un saglabāt savu individualitāti, lai kalpotu Viņam, bet mājāvādī, impersonālisti vēlas zaudēt savu individualitāti un saplūst ar Visaugstākā esamību. Bhagavad-gītā ne Šrī Krišna, ne arī vaišnavu filozofi neiesaka šādu iegrimšanu. Par to rakstīja Kungs Čaitanja savā Šikšāštakā (4):

*na dhanam na janam na sundarim
kavitam va jagad-isa kamaye
mama janmani janmanisvare
bhavatad bhaktir ahaituki tvayi*

"Visvarenaiss Kungs! Es nealkstu ne pēc bagātības, ne pēc skaistām sievietēm, ne pēc daudziem sekotājiem. Es tikai vēlos kalpot Tev dzīvi pēc dzīves."

Šeit Kungs Čaitanja saka "dzīvi pēc dzīves." Ja pastāv dzīve pēc dzīves, tad nav atbrīves. Atbrīvotā stāvoklī cilvēks sasniedz vai nu garīgās planētas, vai iegrimst Visaugstā Kunga bezpersoniskajā esamībā, un te nav runa par pārdzimšanu materiālajā pasaulē. Bet Kungam Čaitanjam nerūp, vai Viņš ir atbrīvotā, vai saistītajā stāvoklī; Viņš tikai vēlas atrasties Krišnas apziņā un kalpot Visaugstajam Kungam. Bhakta neraizējas, kur viņš atrodas, viņu nesatrauc tas, ka var piedzimt par dzīvnieku, cilvēku, padievu vai ko citu. Viņš tikai lūdz Dievu, lai neaizmirstu Viņu un vienmēr varētu pārpasaulīgi Viņam kalpot. Tā ir tīra bhakti pazīme. Bhakta pat materiālajā ķermenī atrodas garīgajā valstībā, neatkarīgi no tā, kur viņš ir. Viņš neko no Dieva neprasa sev – ne garīgo pilnveidošanos, ne ērtības.

Krišna norāda, ka Viņu viegli sasniedz tas, kurš veltījis sevi Viņam, turpretī jogi, kuri praktizē cita veida jogu, var piedzīvot neveiksmi. Bhagavad-gītā (8.23.) Kungs dod norādījumus, kāds ir labvēlīgais laiks, lai atstātu šo rupjo ķermeņi.

*yatra kale tv anavrttim
avrttim caiva yoginah
prayata yanti tam kalam*

"Labākais no Bhāratām! Tagad Es tev aprakstīšu dažādus laikus, kuros, aizejot no šīs pasaules, jogs vai nu atgriežas, vai neatgriežas."

Šeit Krišna norāda – ja cilvēks spēj atstāt ķermeni labvēlīgā laikā, viņš sasniedz atbrīvi un nekad neatgriežas materiālajā pasaulē. Bet, ja viņš nomirst citā laikā, viņš ir spiests atgriezties šeit. Te lomu spēlē gadījums – tā vai šitā, bet bhaktam tāds nepastāv, jo viņš vienmēr ir Krišnas apziņā un viņa kalpošana Kungam nodrošina nokļūšanu Krišnas mājvietā.

*agnir jyotir ahaḥ śuklaḥ
ṣaṇ-māsā uttarāyaṇam
tatra prayātā gacchanti
brahma brahma-vido janāḥ*

"Kas zina Augstāko Brahmanu, tie sasniedz Augstāko, ja aiziet no šīs pasaules tad, kad valda ugunsdievs, kad ir gaišs, kad ir svētīgs dienas laiks, divās augoša mēness nedēļās vai sešos mēnešos, kad saule iet ziemeļu ceļu." (Bg. 8.24.)

Saule sešus mēnešus virzās no ekvatora uz ziemeļiem un sešus mēnešus uz dienvidiem. No Šrīmad-Bhāgavatamas mēs uzzinām, ka planētas un arī saule kustas. Ja cilvēks nomirst tad, kad saule atrodas ziemeļu puslodē, viņš sasniedz atbrīvi.

*dhūmo rātris tathā kṛṣṇaḥ
ṣaṇ-māsā dakṣiṇāyaṇam
tatra cāndramasaṁ jyotir
yogī prāpya nivartate*

*śukla-kṛṣṇe gatī hy ete
jagataḥ śāsivate mate
ekayā yāty anāvṛttim
anyayāvartate punaḥ*

"Jogs, kas no pasaules aiziet dūmos, naktī, divās dilstoša mēness nedēļās vai sešos mēnešos, kad saule iet dienvidu ceļu, nonāk uz Mēness, bet pēc tam atkal atgriežas atpakaļ.

Saskaņā ar Vēdām no šīs pasaules var aiziet divējādi – gaismā un tumsā. Kas aiziet gaismā, tas neatgriežas, kas aiziet tumsā, tas atnāk atpakaļ." (Bg. 8.25-26.)

Tam visam ir gadījuma raksturs. Mēs nezinām, kad mirsim. Mēs jebkurā laikā varam nomirt kādā pēkšņā negadījumā. Bet ar bhaktu nevar notikt negadījums, ja viņš ir stingrs Krišnas apziņā. Viņš vienmēr jūtas drošs.

*naite sṛtī pārtha jānan
yogī muhyati kaścana
tasmāt sarveṣu kāleṣu
yoga-yukto bhavārjuna*

"Ardžuna! Kaut arī bhaktas zina šos ceļus, tie viņus nesatrauc. Tāpēc vienmēr esi stingrs bhakta." (Bg. 8.27.)

Kā jau tika minēts, ja nāves brīdī cilvēks spēj domāt par Krišnu, viņš tūlīt paceļas uz Krišnas mājvietu.

*anta-kāle ca mām eva
smaran muktivā kalevaram
yaḥ prayāti sa mad-bhāvaṁ
yāti nāsty atra saṁśayaḥ*

*abhyāsa-yoga-yuktena
cetasā nānya-gāminā*

*paramaṁ puruṣaṁ divyaṁ
yāti pārthānucintayan*

"Kas nāves brīdī, atstājot ķermeni, atceras vienīgi Mani, tas tūdaļ sasniedz Manu dabu. Par to nav nekādu šaubu.

Pārtha! Kas meditē uz Mani kā uz Visaugstā Dieva Personību, prātā vienmēr atceras Mani un nenovirzās no ceļa, tas noteikti sasniedz Mani." (Bg. 8.5., 8.8.)

Šāda meditācija uz Krišnu var likties sarežģīta, bet tas tā nav. Ja cilvēks izkopj Krišnas apziņu, skandējot mahā-mantru Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma Harē Harē, tad tas nav grūti. Krišna un Viņa vārds neatšķiras, un arī Viņa mājvieta neatšķiras no Krišnas. Ar šo skaņu mēs varam kontaktēt ar Krišnu. Piemēram, ja mēs atkārtojam Harē Krišna uz ielas, mēs jutīsim, ka Krišna iet mums līdz. Tas ir tāpat kā, raugoties uz Mēnesi, mums liekas, ka tas iet ar mums. Ja mums var likties, ka Krišnas zemākā enerģija iet mums līdzi, vai tad nav iespējams Krišnam būt kopā ar mums, kad skandējam Viņa vārdus? Viņš būs kopā ar mums, tikai mums ir jābūt apveltītiem ar piemērotām īpašībām. Ja mēs vienmēr domājam par Krišnu, tad mums jābūt pārliecinātiem, ka Viņš vienmēr ir kopā ar mums. Kungs Čaitanja Mahāprabhu lūdz:

*nāmnām akāri bahudhā nija-sarva-śaktis
tatrārpitā niyamitaḥ smaraṇe na kālaḥ
etādṛśī tava kṛpā bhagavan mamāpi
durdaivam īdṛśam ihājani nānurāgaḥ*

"Mans Kungs! Vienīgi Tavs svētais vārds var dot visu svētību dzīvajām būtnēm un tāpēc Tev ir simtiem un miljoniem vārdu kā Krišna un Govinda. Šajos pārpasaulīgajos vārdos Tu esi ielicis visus savus dievišķos spēkus. Nav pat stingru likumu, kā daudzina šos vārdus. Mans Kungs! Tu esi tik žēlsirdīgs, ka, daudzina Tavus svētos vārdus, mēs viegli varam tuvoties Tev, taču es esmu tik nelaimīgs, ka mani tie nepiesaista." (Šikšāstaka 2.)

Tikai atkārtojot Kunga vārdus, mēs gūstam svētību tikt ar Krišnu. Kungs Čaitanja Mahāprabhu, kas ir ne tikai sevi apzinājusies dvēsele, bet arī Krišnas iemiesojums, uzsvēra – kaut arī šajā Kali laikmetā cilvēkiem nav labvēlīgu apstākļu, lai apzinātos sevi kā dvēseli, Krišna ir tik labestīgs, ka šajā laikmetā ir devis šo šabdu (skaņas iemiesojumu) kā juga-dharmu (sevis izziņāšanas veidu). Šai metodei nav vajadzīga īpaša sagatavotība, nav pat jāzina sanskrits. Harē Krišna skaņa ir tik varena, ka katrs var tūlīt to sākt atkārtot bez jebkādam zināšanām par sanskritu.

*vedeṣu yajñeṣu tapaḥsu caiva
dāneṣu yat puṇya-phalaṁ pradiṣṭam
atyeti tat sarvam idaṁ viditvā
yogī paraṁ sthānam upaiti cādyam*

"Cilvēks, kas iet garīgās kalpošanas ceļu, nezaudē augļus, ko dod Vēdu apgūšana, askētiska ziedošana, dāvanu došana, filozofiska un auglīga darbošanās. Garīgi kalpojot, viņš visu to iegūst un galu galā sasniedz augstāko, mūžīgo mājvietu." (Bg. 8.28.)

Šeit Krišna saka, ka visu Vēdu norādījumu jēga ir sasniegt dzīves augstāko mērķi – atgriezties pie Dieva. Visu valstu svētie raksti norāda uz šo mērķi. Tā ir bijusi visu reformatoru un āčārju misija. Piemēram, Rietumos Kungs Jēzus Kristus veica šo pašu misiju. Kungs Buda un Muhameds arī darīja to pašu. Neviens mums neieteica padarīt šo materiālo pasauli par pastāvīgu dzīvesvietu. Viņu starpā var būt neliela atšķirība atkarībā no valsts, laikmeta, apstākļiem un viņu rakstu norādījumiem, tomēr galvenais princips ir tas, ka materiālā pasaule nav paredzēta mums, jo jādzīvo garīgajā pasaulē. To atzīst visi patiesie pārpasaulnieki. Visi norāda, ka mēs varam īstenot dvēseles visdziļākās vēlmes, nonākot Krišnas mājvietā, kas pastāv viņpus dzimšanas un nāves cikla.

Pielikumi

Par autoru

Viņa Dievišķā Žēlastība A.Č. Bhaktivēdānta Svāmī Prabhupāda ieradās šajā pasaulē 1896. gadā Kalkutā. Tur viņš 1922. gadā pirmo reizi satika savu garīgo skolotāju Šrīlu Bhaktisidhāntu Sarasvatī Gosvāmī. Ievērojamam bhakti zinātniekam, sešdesmit četrus Gaudīja Mathu (Vēdu institūtu) dibinātājam Bhaktisidhāntam Sarasvatī iepatikās izglītotais jauneklis, un viņš pārliecināja Šrīlu Prabhupādu veltīt savu dzīvi Vēdu zināšanu izplatīšanai. Šrīla Prabhupāda kļuva par viņa skolnieku un pēc vienpadsmit gadiem (1933. gadā) Allahabadā saņēma iesvētību no sava garīgā skolotāja.

Jau pirmajā tikšanās reizē 1922. gadā Šrīla Bhaktisidhānta Sarasvatī Thākurs lūdza Šrīlam Prabhupādam izplatīt Vēdu zināšanas angļu valodā. Turpmākajos gados Šrīla Prabhupāda uzrakstīja skaidrojumu Bhagavad-gītai un palīdzēja darbā Gaudīja Mathai. 1944. gadā Šrīla Prabhupāda bez jebkādas palīdzības no malas sāka izdot žurnālu "Back to Godhead" ("Atpakaļ pie Dieva"), kurš iznāca divas reizes mēnesī angļu valodā. Sākumā viņš pats to rediģēja, salika, laboja slejas un pat izplatīja bezmaksas eksemplārus. Šrīla Prabhupāda turpināja izdot žurnālu par spīti visām grūtībām, un tagad viņa mācekļi izdod to un daudzus citus žurnālus jau vairāk nekā trīsdesmit valodās.

Atzīmējot Šrīlas Prabhupādas augstās filozofiskās zināšanas un bhakti, Gaudīja vaišnavu biedrība 1947. gadā piešķīra viņam goda nosaukumu "Bhaktivēdānta". Lai vairāk laika varētu veltīt rakstīšanai un svēto rakstu studēšanai, 1954. gadā Šrīla Prabhupāda kļuva par vānaprasthu (atteicās no ģimenes dzīves) un devās uz svēto vietu Vrindāvanu, kurā viņš ļoti pieticīgos apstākļos dzīvoja viduslaikos celtajā Rādhā-Dāmodaras templī. Šeit viņš vairākus gadus nopietni studēja svētos rakstus un rakstīja. 1959. gadā viņš pieņēma sanjāsu (atsacīšanās dzīves kārtu). Rādhā-Dāmodaras templī viņš sāka rakstīt savu ievērojamāko darbu – Šrīmad-Bhāgavatamas (Bhāgavata Purānas) astoņpadsmit tūkstošu pantu daudzsējumu tulkojumu un skaidrojumu. Šeit viņš uzrakstīja arī grāmatu "Easy Journey to Other Planets" ("Viegls ceļojums uz citām planētām").

1965. gadā, pēc Šrīmad-Bhāgavatamas pirmo trīs sējumu izdošanas, Šrīla Prabhupāda devās uz ASV, lai izpildītu sava garīgā skolotāja norādījumu. Pēc ierašanās rietumos viņš uzrakstīja Indijas klasisko reliģisko un filozofisko tekstu tulkojumus un apkopojumus vairāk nekā astoņdesmit sējumos.

Kad 1965. gadā Šrīla Prabhupāda ar kravas kuģi ieradās Ņujorkā, viņš bija praktiski bez jebkādiem materiāliem līdzekļiem. Lielās grūtībās pagāja gandrīz gads, līdz 1966. gada jūlijā viņš nodibināja Starptautisko Krišnas apziņas biedrību (ISKCON). Šrīla Prabhupāda vadīja to līdz pat 1977. gada 14. novembrim, kad viņš atstāja šo pasauli. Šajos gados šī biedrība izauga par savienību, kurā ietilpst vairāk nekā simts āšrami, skolas, tempļi, institūti un lauku kopienas visā pasaulē.

1972. gadā Šrīla Prabhupāda nodibināja gurukulu – skolu Dallasā (Teksasas štats, ASV), tādējādi rietumos pirmo reizi ieviešot Vēdu jaunāko un vidējo izglītību. Turpmākajos gados Šrīlas Prabhupādas vadībā viņa mācekļi ir nodibinājuši vairākas citas šādas skolas, galvenā no tām atrodas Indijā Vrindāvanā.

Prabhupāda iedvesmoja vairāku starptautisko Vēdu kultūras centru celtniecību Indijā. Vienu no tiem – Šrīdhāma Mājāpuru – ir paredzēts pārvērst par garīgo pilsētu. Šī milzīgā projekta īstenošana turpināsies visu šo desmitgadus. Vrindāvanā ir radīts krāšņais Krišna-Balarāmas templis un "Starptautiskā viesnīca". Arī Bombejā ir uzcelts liels kultūras un izglītības centrs. Plānots radīt vairāk nekā desmit svarīgus centrus visā Indijā.

Tomēr visnozīmīgākais Šrīlas Prabhupādas ieguldījums ir viņa grāmatas. Autoritātes, domas dziļuma

un skaidrības dēļ tās augstu vērtē zinātnieki un daudzās augstskolās tās izmanto kā mācību grāmatas. Viņa darbi ir tulkoti vairāk nekā deviņdesmit pasaules tautu valodās. Izdevniecība "The Bhaktivedanta Book Trust", kura tika nodibināta 1972. gadā tikai Šrīlas Prabhupādas grāmatu izdošanai, pašlaik kļuvusi par pasaulē lielāko Indijas reliģisko un filozofisko tekstu izdevēju.

Par spīti iespaidīgajam gadu skaitam Šrīla Prabhupāda divpadsmit gadu laikā apbrauca zemeslodi četrpadsmit reizes. Šajos ceļojumos viņš lasīja lekcijas visos sešos kontinentos. 1971. gadā viņš apmeklēja arī Maskavu. Par spīti smagajai slodzei Šrīla Prabhupāda turpināja ražīgi strādāt, un viņa darbi tagad veido patiesu Vēdu filozofijas, reliģijas, literatūras un kultūras bibliotēku.

Meditācija

Kas ir mantra?

Ja cilvēks grib atbrīvoties no rūpēm un ciešanām un grib būt laimīgs, tad ļoti svarīga ir meditācija. Meditēt nozīmē pakļaut sevi vienai domai. Lai prātu atbrīvotu no ikdienas rūpēm, cilvēkam ir jāpaceļas pār materiālo un jācenšas nostiprināties pārpasaulīgajā, garīgajā līmenī. Daudzinot Dieva svētos vārdus, mēs nonākam saskarē ar garīgo, ar Dievu.

Svētajos rakstos minēti daudzi Dieva vārdi: Krišna, Jehova, Rāma, Allahs, Buda u.c. Dieva vārdu daudzināšana attīra un paceļ cilvēku no materiālā līmeņa uz garīgo. Indijā jau tūkstošiem gadu ļaudis daudzinā svētos vārdus mantru veidā. Sanskritā vārds "man" nozīmē prāts, bet "tra" – atbrīvošana. Tātad mantra ir garīgu skaņu kopa, kas atbrīvo mūsu prātu no nemiera.

Vēdu rakstos viena mantra ir nosaukta par augstāko – par mahāmantru. Kali-santarana Upaniśadā paskaidrots: "Šos sešpadsmit vārdus – Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē – sevišķi iesaka lietot Kali-jugā, strīdu, nemiera un liekulības laikmetā."

Vārds "Krišna" nozīmē "visupievilcīgais", "Rāma" nozīmē – "līksmes devējs", bet "Harē" ir vēršanās pie Visaugstā Kunga garīgās kalpošanas enerģijas. Tātad mahāmantras tulkojums ir šāds: "Ak, Visaugstais Kungs, visupievilcīgais, līksmes un spēka devēj, lūdzu, atļauj man kalpot Tev."

Harē Krišnas mahāmantras daudzināšanai nav vajadzīgi kādi īpaši apstākļi. Mantras meditācijas brīnišķīgākā iezīme ir tā, ka to var veikt visur – mājās, darbā, vadot automašīnu, braucot autobusā vai vilcienā. Skaitīt mantru var vienmēr un visur.

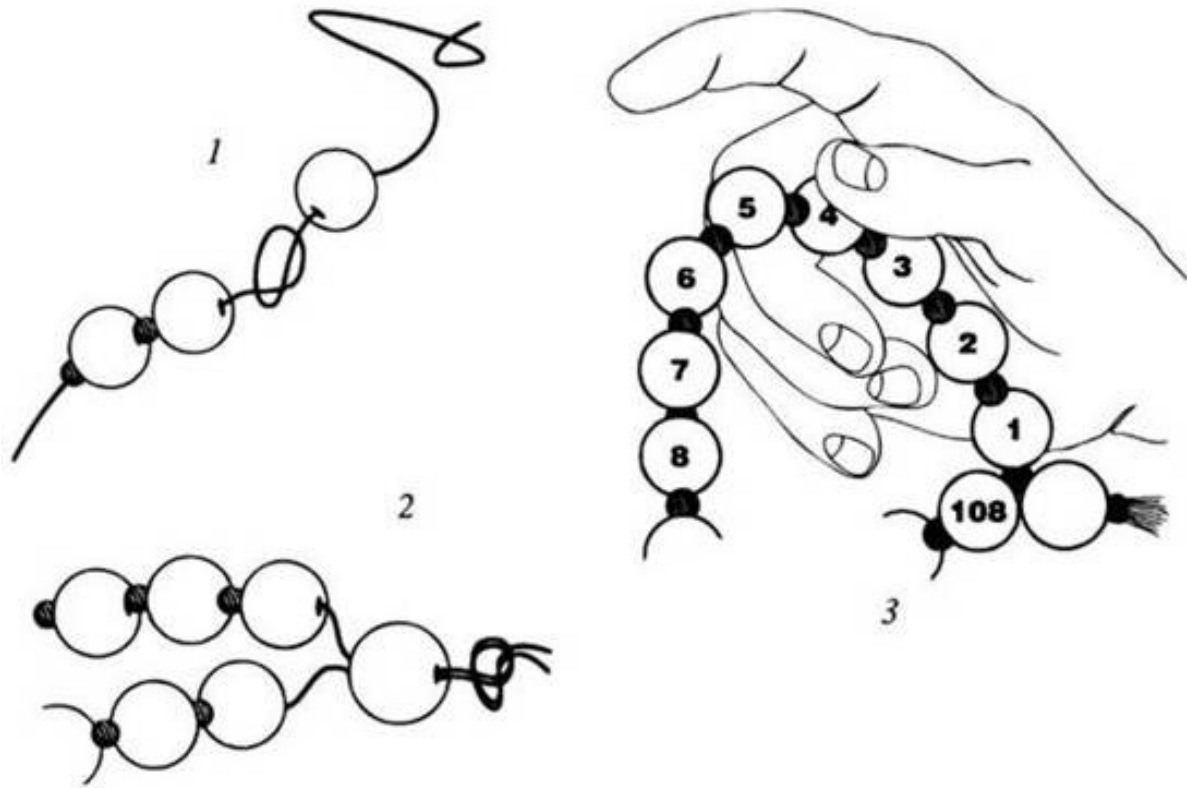
Mantru var skaitīt divos veidos. Individuālo meditāciju, mantras skaitīšanu uz kreilitēm, sauc par džapu, bet mantras kopīgo dziedāšanu sauc par kīrtanu. Parasti kīrtanā izmanto arī mūzikas instrumentus un sit plaukstas. Abi mantras daudzināšanas veidi ir ieteikti svētajos rakstos un ir labvēlīgi mūsu garīgai attīstībai.

Džapas meditācija

Pirmā veida meditācijā visieteicamāk mahāmantru skaitīt uz virtenes, kas sastāv no 108 uz auklas uzvērtām zīlītēm, kuras vienu no otras atdala mezgliņi. Vidū ir uzvērtā 109. zīle, kura ir lielāka par citām – tā pārstāv Krišnu. Sāciet ar nākamo zīlīti aiz lielās zīles. Saņemiet zīlīti starp īkšķi un vidējo labās rokas pirkstu un balsī izrunājiet:

Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē

Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē

Atkārtojiet šo mantru uz katras zīlītes, kamēr nonāksiet līdz lielākajai, tad apgrieziet virteni un turpiniet pretējā virzienā. Nevajag skaitīt mantru uz lielās zīles vai pārlēkt tai pāri, turpinot skaitīt tajā pašā virzienā. Šāda skaitīšana uz zīlītēm ir īpaši iedarbīga, jo tajā ir iesaistīta arī tauste, kas palīdz mums labāk koncentrēties uz mantru.

Atkārtojot mantru uz katras no 108 zīlītēm, jūs esat veikuši vienu apli. Viena apļa atkārtošana jāveic piecās līdz septiņās minūtēs, lai gan sākumā tas var prasīt desmit vai pat vairāk minūtes. Iesaka skaitīt mantru sešpadsmit šādus apļus ik dienas. Ja kādam tas nav pa spēkam, tad pašam vajag noteikt sev kādu apļu skaitu un, piemēram, skaitīt mantru pusstundu no rīta un pusstundu vakarā. Mantru var skaitīt jebkurā diennakts laikā, tomēr Vēdu rakstos teikts, ka noteiktas stundas garīgām nodarbībām ir vislabvēlīgākās. Garīgai attīstībai vislabākās agrās rīta stundas, tāpēc, ja vēlaties, lai mantras iedarbība būtu visspēcīgākā, skaitiet to agri no rīta.

Džapu jūs varat skaitīt gan telpās, gan svaigā gaisā. Nav svarīgi arī tas, cik skaļi jūs to darāt. Pats svarīgākais – ik vārdu izrunāt skaidri un ieklausoties, nedrīkst izlaist zilbes. Mūsu prātam ir tieksme šaudīties no vienas domas uz citu, jo pēc savas dabas tas nav stingrs. Tāpēc ir jācenšas koncentrēties uz mantras skaņu, ieklausoties katrā tās vārdā.

Kīrtana

Iepriekš aprakstītā džapa ir individuālā meditācija, bet kīrtana ir kopīgā meditācija. Kīrtanas laikā cilvēki dzied Harē Krišnas mantru, parasti mūzikas instrumentu pavadībā. Kīrtanu var veikt mājās kopā ar ģimeni, pie draugiem vai pat mežā. Viens cilvēks vada kīrtanu, dziedot Harē Krišnas mantru. Kad viņš vienu reizi ir mantru nodziedājis, tad pārējie to atkārtot tādā pašā veidā, kā vadītājs. Tad atkal dzied vadītājs un pārējie atbild, utt. Šādi atkal un atkal atkārtojot mantru, visu kīrtanas dalībnieku garīgā svētlaipe aizvien pieaug.

Kīrtanas laikā cilvēks ne tikai klausās, kā viņš skaita mantru pats, bet arī dzird citu dziedāšanu, tā pastiprinot mantras iedarbību. Mantru var dziedāt jebkurā melodijā. Parasti kīrtanā tiek lietoti mūzikas instrumenti, bet var iztikt arī bez tiem. Kīrtanā lieto tradicionālos Indijas instrumentus, piemēram, bungas vai karatālas (metāla šķīvjus). Ja to nav, pacentieties atrast kaut ko līdzīgu, teiksim,

kādu kasti, ko var izmantot kā bungas. Var izmantot arī citus mūzikas instrumentus, piemēram, klavieres, ērģelītes, flautu vai ģitāru. Ir labi ritmā sist plaukstas. Kopā ar jums var sēdēt arī bērni – tā arī viņi garīgi pilnveidosies. Šādi kopā ar ģimeni jūs varat dziedāt mantru katru vakaru.

Harē Krišnas mantras dziedāšana sniedz aizvien pieaugošu prieku. Jūs paši par to varat pārliecināties. Pamēģiniet nepārtraukti atkārtot kādu citu vārdu vai frāzi kaut vai piecas minūtes. Ja jūs, piemēram, sakāt vārdus "Pepsi-kola" kaut vai dažas minūtes, tie jums kļūs nepanesami. Tie nesniedz nekādu prieku un apmierinājumu. Toties Krišnas vārds ir pārpasaulīgs, un, ja cilvēks daudzina šo vārdu, tad viņš gribēs to darīt atkal un atkal.

Kā uzlabot mantras skaitīšanu

Lai kādos apstākļos cilvēks arī daudzinātu Harē Krišnas mantru, viņš gūs lielu garīgo labumu. Svētie un dižie gudrie, kas ir autoritātes mantras daudzinašanā, iesaka noteiktus paņēmienus, kas ļauj pastiprināt mantras iedarbību un ātrāk sasniegt vēlamo mērķi.

Jo vairāk cilvēks daudzina Harē Krišna, jo vieglāk viņam būs sekot zemāk minētajiem principiem. Tas notiek tāpēc, ka mantras skaitīšanas laikā cilvēks iegūst arvien lielāku garīgo spēku un attīsta augstāku garšu. Kad cilvēks sāk baudīt garīgo prieku, ko sniedz šī daudzinašana, tad viņam ir daudz vieglāk atbrīvoties no sliktajiem paradumiem, kas traucē tālāku garīgo attīstību.

1. Vadošie principi

Tiem, kas ir nopietni un patiesi vēlas pilnveidoties garīgajā dzīvē, jāievēro sekojoši vadošie principi:

- 1) Jāēd tikai tīrs veģetārs ēdiens, t.i. jāizvairās no gaļas, zivīm un olām.
- 2) Jāatsakās no apreibinošām vielām (narkotikām, alkohola, cigaretēm, arī no kafijas un melnās tējas).
- 3) Jāizvairās no azartspēlēm.
- 4) Jāatsakās no nelikumīgas dzimumdzīves (dzimumdzīve ir atļauta tikai laulībā un tikai bērnu ieņemšanai).

Sekojot šeit minētajiem četriem vadošiem principiem, cilvēks var ātri attīstīties garīgā dzīvē. To neievērošana traucē šādu attīstību, jo palielina mūsu materiālās pieķeršanās. Tomēr Harē Krišnas mantrai ir tāds spēks, ka tās daudzinašana palīdzēs mums nostāties uz pareizā ceļa, lai kādos dzīves apstākļos mēs arī neatrastos.

2. Vēdu rakstu lasīšana

Ja jūs pastāvīgi lasīsit Vēdu rakstus, īpaši Bhagavad-gītu un Šrīmad-Bhāgavatamu, tad spēsiet daudz vieglāk pilnveidoties garīgajā dzīvē. Ja jūs klausīsieties par Krišnu, par Viņa neparastajām darbībām un pārpasaulīgām spēlēm, tad atbrīvosieties no visiem sārņiem, kas ilgajā saskarsmē ar materiālo pasauli ir sakrājušies jūsu sirdī. Pastāvīgi klausoties par Krišnu un garīgo valstību, kur Krišna bauda mūžīgās spēles ar Saviem bhaktām, jūs sapratīsiet, kas ir dvēsele, kas ir patiesa garīgā darbība un kā pilnībā atbrīvoties no materiālās pasaules važām.

3. Ēdiena piedāvāšana Krišnam

Lai izvairītos no materiāliem sārņiem, mums jāēd tikai Krišnam piedāvāts, garīgots veģetārais ēdiens. Jebkuras dzīvas būtnes nogalināšana izraisa karmiskas sekas un tas attiecas pat uz augiem. Tomēr Bhagavad-gītā Krišna saka, ka tas, kas Viņam piedāvā veģetāru ēdienu, neitralizē šīs karmiskās sekas.

4. Darba augļu veltīšana Krišnam

Sava darba augļi mums ir jāziedo Visaugstajam Kungam Krišnam. Ja cilvēks darbojas tikai sava prieka un apmierinājuma dēļ, tad viņam nākas saņemt savas darbības karmiskās sekas. Tomēr, ja cilvēks darbojas, lai tikai sniegtu prieku Krišnam, tad karmisko seku nav. Tas, ko mēs veicam, kalpojot Dievam Kungam, ne tikai atbrīvo mūs no karmas, bet arī atmodina mūsos snaudošo Krišnas mīlestību. Cilvēks var turpināt darboties savā profesijā, vienīgi ir jāizvairās no tādas darbības, kas ir iepriekšminēto četru vadošo principu tiešs vai netiešs pārkāpums.

5. Garīgu cilvēku sabiedrība

Ja jūs nopietni vēlaties daudzina Harē Krišnas mantru, tad centieties pēc iespējas vairāk būt kopā ar līdzīgi noskaņotiem cilvēkiem. Mēs dabiski pārņemam to cilvēku īpašības, ar kuriem esam kopā. Piemēram, ja vēlamies kļūt par labu ārstu vai advokātu, tad mēs centīsimies būt kopā ar attiecīgās profesijas pārstāvjiem un mācīties no viņiem. Tāpēc labāk izvairīties no cilvēkiem, kas ir materiālistiski un noliedz garīgo dzīvi. Ja jūs atradīsieties tādu cilvēku sabiedrībā, kas cenšas pilnveidoties garīgajā dzīvē, daudzina Harē Krišnas mantru un ievēro vadošos principus, tad spēsiet ātri iegūt mieru un laimi, un sasniegt dzīves augstāko mērķi – garīgo valstību.

Ēšanas joga

Dodot bhakti jogas, garīgās kalpošanas jogas apkopojumu, Dievs Kungs saka: "Lai ko tu darītu, lai ko tu ēstu, lai ko tu piedāvātu vai atdotu, lai kādas askēzes tu veiktu – visu to dari kā ziedojumu Man." (Bg. 9.27.) Tāpēc ēdiena piedāvāšana Krišnam ir neatņemama bhakti jogas sastāvdaļa.

Dievs Kungs apraksta arī to, kāda veida ēdienu Viņš pieņem: "Ja kāds Man no sirds piedāvā lapu, puķi, augļi vai ūdeni, tad Es to pieņemu." (Bg. 9.26.) Krišna šeit nepiemin gaļu, zivis vai olas, tāpēc bhakta piedāvā Viņam tikai labāko un tīrāko ēdienu – katrā ziņā ne jau nokauto dzīvnieku pūstošos liķus vai nedzimušo cāļu embrijus.

Piedāvājot ēdienu Krišnam, bhakta apliecina savu mīlestību pret Viņu. Pat ikdienas dzīvē, gatavojot ēdienu kādam cilvēkam, mēs izpaužam savu mīlestību un pieķeršanos viņam. Šis cilvēks novērtēs ne tikai pašu ēdienu, bet arī to, ka šādi mēs izpaužam savu mīlestību pret viņu. Arī ēdiena piedāvāšana Krišnam palīdz mums iemīlēt Viņu. Tomēr ļoti grūti ir iemīlēt Dievu, ja mēs nekad neesam Viņu redzējuši.

Vēdu raksti dod ļoti skaidru priekšstatu par Dievu. Nekur citur jūs nespēsiet atrast tik pilnīgu Dieva Personības aprakstu. Citu pasaules galveno reliģiju rakstos Dievs pieminēts kā Visaugstais Tēvs, bet ir pārsteidzoši maz ziņu par Viņu kā par personību. Jēzus Kristus teica, ka viņš ir Dieva dēls, Muhameds bija Dieva pravietis, bet kas gan ir pats Dievs? Viņš parādās tikai netieši – kā balss no debesīm, kā degošs krūms utt.

Tomēr, ja mēs atzīstam, ka Dievs ir mūs radījis, tad mēs nevaram noliegt, ka Viņam ir visas personībai raksturīgās iezīmes – veidols, visdažādākie spēki un jutekļi. Nebūtu loģiski domāt, ka Dieva radītajā pasaulē kaut kas varētu būt pārāks par pašu radītāju. Mums ir veidols un mēs esam personības, bet, ja Dievam tā visa nebūtu, tad šajā ziņā mēs būtu pārāki par Viņu. Tāpēc Dievs arī ir personība – Augstākā Personība ar bezgala varenu garīgo veidolu. Piemēram, Bībelē ir teikts, ka mēs esam radīti pēc Dieva līdzības.

Rietumu mākslinieki savos darbos Dievu parasti iztēlojas kā spēcīgu, vecu vīru ar bārdu. Tomēr Indijas Vēdu raksti sniedz tiešu Dieva veidola un personības aprakstu – ziņas, kas nav atrodamas

nekur citur. Pirmkārt, Dievs ir mūžīgi jauns un Viņam piemīt brīnišķīgas garīgās īpašības, kas piesaista pat atbrīvoto dvēseļu prātus un sirdis. Viņš ir augstākais mākslinieks, augstākais mūziķis, Viņš brīnišķīgi runā un izpauž neierobežotu saprātu, jautrību un atsacīšanās spēju. Dievam ir nepārspējamās pārpasaulīgās spēles ar Viņa mūžīgajiem pavadoņiem. Vēdās ir bezgala daudz Dieva Augstākās Personības pievilcīgo iezīmju aprakstu. Tāpēc Viņu sauc par Krišnu, visupievilcīgo. Kad saprotam Dievu kā personību, tad mums ir daudz vieglāk meditēt uz Viņu, īpaši tad, kad piedāvājam Viņam ēdienu.

Krišna ir visspēcīgākais un ir pilnīgi garīgs, tāpēc viss, kas saskaras ar Viņu, arī pilnībā attīrās un garīgojas. Pat materiālajā dabā ir lietas, kuras spēj attīrīt daudz ko citu. Piemēram, saule ar saviem spēcīgajiem stariem spēj iztvaicēt ūdeni pat no piesārņotām ūdenskrātuvēm. Ja pat tādām materiālam priekšmetam kā saulei ir šāds spēks, tad mēs varam tikai iedomāties kādai attīrošai spējai būtu jāpiemīt Dieva Augstākajai Personībai, kas bez pūlēm spēj radīt miljoniem saulu.

Garīgais ēdiens

Ar savām neierobežotajām pārpasaulīgajām enerģijām Krišna spēj pārvērst matēriju garā. Ja mēs ieliekam tērauda stieni ugunī, tad tas drīz vien sakarst un iegūst uguns īpašības. Tas pats notiek arī piedāvājot ēdienu Krišnam – ēdiens, kas sastāv no materiālām vielām, pilnīgi garīgojas. Šādu ēdienu sauc par prasādu, kas sanskritā nozīmē "Dieva Kunga žēlastība".

Prasādas ēšana ir viena bhakti jogas pamatnodarbība. Citās jogās jutekļi ir jāsavalda mākslīgi, bet bhakti jogā mēs varam brīvi izmantot savus jutekļus dažādās patīkamās garīgās darbībās. Piemēram, ar mēli mēs varam baudīt brīnišķīgus, Kungam Krišnam piedāvātus ēdienus. Šādās darbībās jutekļi pakāpeniski garīgojas un tos dabiski sāk piesaistīt dievišķais prieks, kas tālu pārsniedz visu, ko mēs varam baudīt materiālā pasaulē.

Vēdu rakstos sniegti daudzi labvēlīgās prasādas iedarbības apraksti. Kad Visaugstais Kungs pirms piecsimts gadiem atnāca Indijā kā Kungs Čaitanja, Viņš teica par prasādu: "Ikviens agrāk jau ir baudījis šīs materiālās vielas. Tomēr tagad tām ir neparasta garša un aromāts. Šis aromāts priecē prātu un liek aizmirst jebkādu citu saldmi. Tāpēc ir jāsaprot, ka Krišnas lūpu garīgais nektārs ir pieskāries šīm materiālajām vielām un piešķīris tām visas garīgās īpašības."

Veģētārisma virsotne ir tikai Krišnam piedāvāta ēdiena baudīšana. Pat daudzi putni un dzīvnieki, piemēram, baloži un pērtiķi, ir veģētārieši, tāpēc veģētārisms kā tāds vēl nav augstākais sasniegums. Vēdās teikts, ka cilvēka dzīves mērķis ir atmodināt dvēseles sākotnējās attiecības ar Dievu, un prasādas ēšana mums palīdz sasniegt šo mērķi.

Kā gatavot un piedāvāt prasādu

Veģētārisma augstākā mērķa sasniegšana sākas jau tad, kad mēs dodamies uz veikalu vai tirgu, lai izvēlētos pārtiku ēdiena gatavošanai. Bhagavad-gītā Visaugstais Kungs norāda, ka pārtika pēc materiālās dabas īpašībām iedalās trijās daļās – skaidrībā, kaislībās un tumsībā esošajā. Piena produkti, cukurs, dārzeņi, augļi, rieksti un graudaugi pieder skaidrībai un tos labprāt pieņem Krišna. Pārtiku, kas pieder kaislībām un tumsībai, nevajag piedāvāt Krišnam. Bhagavad-gītā (17.9.) teikts, ka šie produkti nes sev līdzī sāpes, ciešanas un slimības, tie ir smakojoši, pūstoši un netīri. Nav īpaši jālauza galva, lai saprastu, ka gaļa, zivis un olas, arī sīpoli un ķiploki pieder zemākajām dabas īpašībām. Tos nedrīkst piedāvāt Visaugstajam Kungam. Arī kafija, kakao un šokolāde pieder zemākajām īpašībām. Ja jums grūti atteikties no tējas un kafijas, tad dzeriet zāļu tējas un kafijas dzērienus no grauzdētiem graudiem.

Pērkot pārtiku, vienmēr atcerieties, ka gaļa, zivis un olas var būt arī citu produktu sastāvā, tāpēc

rūpīgi izpētiēti etiķetes. Piemēram, daudzām sieru šķirnēm tiek likts klāt glumenieks, ko iegūst no teļu kuņģiem.

Vajag izvairīties no ēdiena, ko nav gatavojuši Krišnas bhaktas. Saskaņā ar smalkajiem dabas likumiem, pavārs uz ēdienu iedarbojas ne tikai fiziski, bet arī mentāli. Piemēram, glezna nav tikai triepieni uz audekla, tā izteic mākslinieka sirdi un dvēseli, ko uztver skatītājs. Ja mēs uzturā lietojam pārtiku, kas ražota fabrikās vai ko gatavojuši cilvēki bez garīgas apziņas, tad mēs uzņemam zināmu devu materiālistiskas enerģijas. Tādēļ pēc iespējas vajag izmantot svaigus produktus.

Gatavojot ēdienu, pats galvenais ir ievērot tīrību. Visaugstajam Kungam nedrīkst piedāvāt neko netīru, tāpēc virtuvei jābūt spodrai un kārtīgai. Pirms ēdiena gatavošanas rūpīgi jānomazgā rokas. Gatavošanas laikā nevajag garšot, lai Krišna ir pirmais, kurš nogaršo. Kad viss ir gatavs, nelielu daļu no katra ēdiena un dzēriena salieciet trauciņos, no kuriem neviens cits nav ēdis. Nolieciet to visu Krišnas attēla priekšā un sakiet: "Mans dārgais Kungs Krišna, lūdzu pieņem šo nelielo ziedojumu." Iegaumējiet, ka pats galvenais ir mūsu mīlestība un pateicība Dievam, pašam ēdienam nav tik liela nozīme. Ēdiens netiks pieņemts, ja to nepiedāvās ar sirdi un dvēseli. Dievs ir pilnīgs. Viņam netrūkst nekā. Piedāvāšana ir tikai viens līdzeklis kā izpaust mūsu mīlestību. Pirms noņemt ziedojumu, vajag dažas minūtes atkārtot Harē Krišnas mantru: Harē Krišna, Harē Krišna, Krišna Krišna, Harē Harē, Harē Rāma, Harē Rāma, Rāma Rāma, Harē Harē. Pēc tam prasādu var pasniegt galdā. Viss jūsu sagatavotais ēdiens, arī tas, kas netika nolikts Krišnas attēla priekšā, tagad ir piedāvāts Krišnam, tomēr prasāda, kas bija tieši uz Kunga Krišnas paplātes, ir īpaša un to sauc par mahāprasādu. Ikvienam vajadzētu nogaršot kaut nedaudz šīs mahāprasādas. Centieties apjaust šī ēdiena garīgās īpašības, kas mūs atbrīvo no karmas iedarbības, bet vispirms jau – baudiet to!

Pēc kāda laika jums var rasties vēlēšanās veikt ēdiena piedāvāšanu pilnīgāk, atbilstoši tam, kā to dara Krišnas bhaktas visā pasaulē. Tādā gadījumā jums vajag izveidot vienkāršu altāri ar Šrīlas Prabhupādas, Kunga Čaitanjas un Šrī Šrī Rādhā-Krišnas attēliem.

Piedāvājot ēdienu, trīs reizes atkārtojiet visas sekojošās sanskrita lūgšanas:

*nama om viṣṇu-pādāya
kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-
svāmin iti nāmine*

*namas te sārasvate deve
gaura-vāṇī-pracāriṇe
nirviśeṣa-śūnyavādi-
pāścātya-deśa-tāriṇe*

"Es pazemīgi noliecos Viņa Dievišķās Žēlastības A.Č. Bhaktivēdāntas Svāmī Prabhupādas priekšā, kas ir ļoti dārgs Kungam Krišnam, jo ir patvēries pie Viņa lotospēdām."

"Es noliecos mana garīgā skolotāja, Sarasvatī Gosvāmī mācekļa priekšā. Savā žēlastībā viņš sludina Kunga Čaitanjadēvas vēstījumu rietumu valstīs, kas ir pilnas impersonālisma un tukšuma filozofijas."

*namo mahā-vadānyāya
kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-
nāmne gaura-tviṣe namah*

"Visdevīgākais avatār! Tu esi pats Krišna, kas atnāca kā Šrī Čaitanja Mahāprabhu. Tu esi pieņēmis Šrīmatī Rādhāranī zeltaino krāsu un Tu devīgi izdali tīru Krišnas mīlestību. Es pazemīgi noliecos Tavā priekšā."

namo brahṃaṇya-devāya
go-brāhṃaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya
govindāya namo namaḥ

"Es pazemīgi noliecos Kunga Krišnas priekšā, kas ir visu brāhmanu godināmā Dievība, kas ir govju un brāhmanu labvēlis un dāvā savu žēlastību visai pasaulei. Es atkal un atkal noliecos Dieva Personības priekšā, kuru sauc par Krišnu un Govindu."

Sanskrita izrunas rādītājs

Gadsimtu gaitā sanskrita valodas pierakstam lietoti dažādi alfabēti, tomēr visplašāk Indijā izmanto dēvanāgarī rakstu ("rakstu, kas tiek lietots padievu pilsētās"). Dēvanāgarī alfabētā ir 48 skaņas – 13 patskaņi un 35 līdzskaņi.

Šajā grāmatā sanskrita panti doti transliterācijā latīņu burtiem saskaņā ar sistēmu, ko zinātnieki pēdējos piecdesmit gados pieņēmuši, lai atspoguļotu katras sanskrita valodas skaņas izrunu. Šī sistēma izmantota arī citātos, kas ir rakstīti kursīvā.

Patskaņus – *a, ā, i, ī, u, ū* – izrunā tāpat kā latviešu valodā. Patskani *ṛ* izrunā kā *ri* vārdā *krist*. Patskani *e* izrunā kā *ē* vārdā *ērglis*; *ai, au* un *o* izrunā mazliet garāk nekā latviešu valodā.

Rīkles līdzskaņus – *k, kh, g, gh* un *ṅ* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *κ* izrunā kā vārdā *kaķis*, *kh* kā vārdā *rika*, mazliet piedvešot *h*, *g* izrunā kā vārdā *govs*, *gh* kā vārdā *mugura*, piedvešot *h*; *ṅ* izrunā kā vārdā *bangā*.

Palatālos līdzskaņus – *c, ch, j, jh* un *ṇ* – izrunā ar mēles vidus daļu. *C* izrunā kā vārdā *čūska*, *ch* kā vārdā *buča*, mazliet piedvešot *h*, *j* izrunā kā *dž* vārdā *Džūkste*, *jh* izrunā līdzīgi, tikai piedvešot *h*; *ṇ* izrunā kā vārdā *dūņas*

Smaganu līdzskaņus – *ṭ, ṭh, ḍ, ḍh, ṇ* – izrunā ar paceltu mēles galiņu, līdzīgi ka angļu vārdos *tub, light-heart, dove, red-hot, nut*.

Zobu līdzskaņus *t, th, d, dh* izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *T* izrunā kā vārdā *tīrums*, *th* kā vārdā *mati*, piedvešot *h*, *d* izrunā kā vārdā *diena*, *dh* kā vārdā *gludināt*, piedvešot *h*.

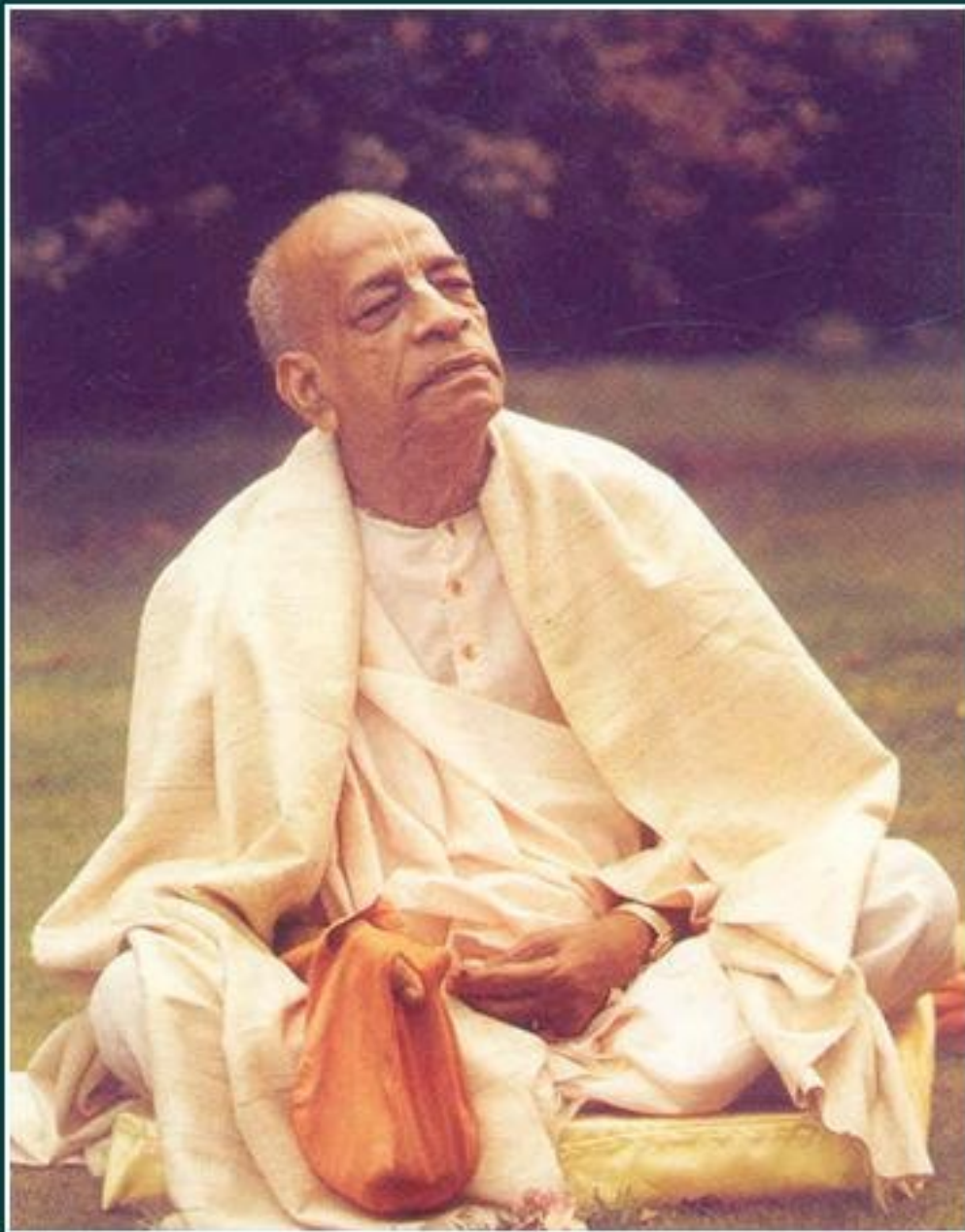
Lūpu līdzskaņus – *p, ph, b, bh* – izrunā līdzīgi kā latviešu valodā. *P* izrunā kā vārdā *priede*, *ph* kā vārdā *pupa*, piedvešot *h*, *b* kā vārdā *balodis*, *bh* kā vārdā *dabūt*, piedvešot *h*. *M* izrunā kā vārdā *māte*.

Puspatskaņus – *y, r, l* un *v* – izrunā kā vārdos *jauns, riet, laiva* un *vējš*. Šņāceņus *ṣ, ṣ* un *s* izrunā attiecīgi kā vācu vārdā *sprechen*, kā vārdā *šņākt* un *saule*. Burtu *h* izrunā viegli, kā angļu vārdā *home*.

Anusvāra *m* ir tīri nazāla skaņa, un to izrunā kā vārdā *grumba*. Visarga *ḥ* ir elpas skaņa, to izrunā ļoti viegli. Divrindes beigās *aḥ* izrunā kā *aha*, *iḥ* kā *ihi*.

Zilbes sanskritā netiek stingri uzsvērtas, nav arī pauzes starp vienas rindas vārdiem, runas plūdumā tiek ievērota tikai atšķirība starp garajām un īsajām zilbēm (garās zilbes ir divreiz garākas par īsajām). Zilbe ir gara, ja patskanis tajā ir garš (*ā, ai, au, e, ī, o, ī, ū*) vai īsajam patskanim seko vairāk nekā viens līdzskanis (to skaitā *ḥ* un *m*). Aspirētie līdzskaņi (līdzskaņi, kuriem seko *h*) šajā gadījumā tiek uzskatīti par vienu līdzskani.

Grāmatas tekstā galvenokārt lietota sanskrita fonētiskās transkripcijas sistēma, kas dod iespēju latviešu lasītājam bez īpašām priekšzināšanām sanskritā pietiekami pareizi izrunāt sanskrita valodas vārdus un terminus. Šī sistēma izmantota vārdos, kas nav rakstīti kursīvā.

*Vai ir dzīve pēc nāves? Šrīla
Prabhupāda vēstī par to, kā dvēsele
ceļo no viena ķermeņa uz otru un kā
var iziet no dzimšanas un nāves apļa,
sasniedzot augstāko mājvietu.*